

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda  
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, — Brassai-utca 10.  
Az Uj Kelet telefonjai  
Szerkesztőség ..... 977  
Kiadóhivatal ..... 844  
Nyomda ..... 879  
Héber osztály ..... 455  
Zr. N. Sz. .... 859

A központi kizárólag a szerkesztőségnek címen-  
ben. Kéziratokat nem  
adunk vissza és nem öriz-  
hetünk meg

# UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

1071  
2211

Lejár

Hermann Goldschmiedt ur

I. Wolfzelle 11

Ár

400 lei  
220 lei  
120 lei  
Egy hónapra ..... 40 lei  
Egy szám ára pályaudvaron  
és vidéken is 2 lei

Csehszlovákia  
hónap  
száma  
1922  
hónap  
száma  
20  
száma  
1

V. évfolyam, 134. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Szivan 27.

1922. június 23. Péntek

## A zsidók az okai

Amikor az egyesek hiátó hangja pusztában hangzik el és erőteljesen bínyul a siket szivek ellenében, akkor a sors gondoskodik intőjelekről. Es jaj a zsidó népek, ha a jelennek mindennapi eseményeit so-  
mudja észrevenni és nem látja meg a veszedelmes, végzetes összefüggéseket! Európa társadalmán egy sötét, reakciós, hierikális politikai hullám sörög végig. Ez a reakciós hullám-  
aradás még nem kavarta föl a leg-  
mélyebb mélységeket és még nem  
borította el a legmagasabb csúcsokat.  
A pusztító ár dagadásának még csak  
elején vagyunk. Ma még szilárdan  
állnak a magaslatok és nem ázott  
székelten mélységéig mindenütt a  
szilárd talaj. De a liposokat már el-  
őttörte a piszkosan hőmpolygó hul-  
lám és itt jel legyen ez a magasan  
lakóknak, hogy vigyázzanak és éber-  
re legyenek.

Ausztria a végső összeomlás kü-  
szöbén áll. A szerencsétlen kicsiny  
országot politikai és gazdasági csődbe  
zergette szomorú végzete. Bécs la-  
kossága éhezik, az osztrák pénz tel-  
jesen elvesztette értékét, a kereske-  
delem tönkre zülött lehetetlenné  
vált és a kedélyességétől híres  
bécsi nép a vigasztalanság apátijá-  
val és a korgó gyomor mindenre  
vetemlenségével engedti át magát az  
osztönök uralmának. A korgó gyom-  
or kielégülést akar és ez éhes tar-  
kas a földbe is belé harap. És ha  
nincs kielégülés, ha nincs menekvés  
a pusztulás elől, akkor csak tölje-  
nek ki az osztönök, — könnyű őket  
kiborbanásra bírni — és a sötétben  
dolgozók nagyon is jól tudják ezt.

Bécsben, a kedélyességéről, a jó-  
humoráról hírneves Bécsben, a mo-  
solyog városában hétről-hétre nép-  
gyűlések vannak, melyeken Német-  
országból jövő agitátorok nyíltan lá-  
zitanak az általános, a mindent meg-  
bosszuló és mindent jóvátevő pog-  
romra. Ha a bécsi korona értéktelenné  
vált: a zsidók az okai. Ha Amerika  
nem küld több segélyt: a zsidók az  
okai. Ha Anglia nem akar több köl-  
csönt adni: azt is a zsidók csinálták.  
Az, hogy az osztrák pénz teljes elér-  
téktelenedése mindenekelőtt a zsidó  
tőkét, a zsidó kereskedelmet és nagy-  
ipart tette tönkre, nem számít. A  
munkás megkapja fizetését, ha ér-  
téktelen pénzben is. De a kereskedő  
nem kap árut az értéktelen pénzért,  
a gyáros nem tud anyagot vásárolni  
rajta és a sokat szidott zsidó tőke  
elvesztette minden állítólagos hatal-  
mát. Egyre megy. Az összeomlásnak,  
a gazdasági tönknek, a politikai  
csődnek a zsidók az okai. A csontig  
áztott éhező nép osztöneinek bűnbak  
kell. Es ma már ott tartunk, hogy a  
társadalmi rend hivatott őrizői, a  
nagygyűlés bécsi rendőrség is ott van  
a pogromra uszítók, a zsidó vére  
líhegők sorában.

A kicsiny Szerbia híres volt li-  
beralizmusáról és társadalmi béké-  
jéről. Ebben a kicsiny balkáni or-  
szágban a háboru előtt való időben  
nem ismertek különbséget zsidó és  
nemzsidó között. Az Uj Kelet épen  
a mai számban közöl egy kétségbe-  
eseti feljajdulást a szerb fővárosból.  
A sötét hullám már odáig is elért,  
és jaj azoknak, akiket árja elborít.  
Szerbia, a kicsiny balkáni Szerbia,  
egyéb országokhoz tartozik. De a  
háboru eredményei megismertették  
ezt az elmaradt balkáni államot az  
európai civilizációval és európai er-

kölcsökkel. Meglepően hamar tudott  
ehhez a civilizációhoz és ezekhez az  
erkölcsökhöz hozzászokni. Ma  
már Szerbiában is mindennek a zsi-  
dók az okai. Minden rossznak, min-  
den bajnak ok a kuforrása. Es  
hogya az állami hivatalokban,  
ahová ma már szép európai mintára  
zsidót be se eresztettek, a hivatal-  
nok csak baksis ellenében hajlan-  
dók köteles munkájukat elvégezni:  
ennek is a zsidók az okai.

Angliában, a liberalizmus klasz-  
szikus hazájában antiszemita-prog-  
ramu képviselőik szónokolnak az al-  
sőbbásban és a lordok házában és  
féktelen agitációt fejtenek ki a zsi-  
dók ellen. Ma Palestina címén,  
holnap Ruthenberg okán, holnap  
után más jelszó jegyében. Az ok  
mindegy. A cél a fontos és ez er-  
edmény. Az eredmény pedig az, hogy  
a sötét hullám, mely egész Közép-  
európát elborította már, átesapott a  
boldog szigetszagra is. Es közben  
Fehéroroszországból és Ukrajnából  
újabb irózatos pogromokat jelent a  
távíró. Városok zsidó lakossága az  
utolsó eseeseméig kitart, vér és  
jajajajjás — és mindenki bübös, aki  
zsidó és mindenki pusztuljon, aki  
zsidó, mert a feneketlen, sötét ár  
urra lett a földön.

Ma még csak az alantlakókat ö-  
tötte el, de intő példa legyen ez a

magasan lakóknak. Az emberi, tár-  
sadmái reakció csak most kezdette  
el sötét áradását. Es még csak a  
kezdetek kezdets. De a hullámok  
egyre jobban dagadnak, egyre na-  
gyobb területeket öntenek el fene-  
ketlen sarutkal, ma már a hegyek  
oldalait nyaldossák körül: a magasan  
lakóknak jó lesz gondoskodni védő-  
gátakról, még mielőtt késő. Es ahol  
vannak, jó lesz megerősíteni őket,  
mert jaj, ha a hullámok megnöve-  
kednek és előtök a csúcsokat is.  
Pedig biztos, hogy így lesz, mert  
egy reakciós visszafajlás előjén  
vagyunk csak. Erdély zsidósága a  
evreencsés magaslatok közé tartozik.  
Ide még nem tudtak elérni a piszkos  
hullámok, csak olykor-olykor egy-  
egy hullámötörés. Es az egyszer-egy-  
szer jövő hullámesapások ellen van-  
nak elég erős védőgátjaink. A zsidó  
sajtó, a zsidó társadalmi szerveke-  
dés, a zsidó iskola, a zsidó nemzeti  
szövetség. De jaj nekünk, ha az ár  
meg fog erősödni és az elvett hull-  
lamesapások helyett állandó ostrom  
alá veszi a mi védőgátjainkat. Ma  
még nem olyan erősek, hogy egy  
ilyen állandó ostrommal szemben is  
sikeresen megálljanak. Jó lesz er-  
síteni ezeket a védőgátakat, még  
mielőtt késő. Hogy legyen kinek  
védelmére binni magunkat, a bizto-  
san jövő veszedelmek idején.

## Litvínov nyilatkozik a szovjet hágai politikájáról

Moszkva, június 20. Litvínov az  
alábbiakban nyilatkozott a szovjet kül-  
politikájáról. Az orosz-olasz szerződés  
ratifikációját szeptemberre halasztották,  
mert a szerződés határozmányai nem  
felelnek meg a népbiztosok tanácsa  
által lefektetett megállapodásoknak,  
vagyis a rapallói szerződések szellemé-  
nek. A szerződés ugyanis egyoldaluan  
minden előnyt Olaszországnak juttat.  
Hágában a szovjetdelegáció ahhoz az  
irányhoz tartja magát, amely felé Gé-  
nuában elindult. Sajnálatos Lloyd  
George álláspontja, mely szerint a hatal-  
maknak kollektív szerződést kell kötni  
Oroszországgal. Oroszország kész volna  
erre is, de Franciaország szabotáló  
magatartása megakadályozza egy ilyen  
szerződés létrejöttét. Amerika politikája  
nem felel meg Oroszország céljainak  
és azért a szovjetkormány nem saj-  
nálja, hogy Amerika távolmarad a há-  
gai konferenciától, ahol csak árthatna.

### A bizottságok konferenciája

Hágából jelentik: A konferencia  
előkészítő értekezletének mai ülésén  
az elnök beterjesztette az első nem  
orosz főbizottság összeállítását.

Az első főbizottság Ausztria, Bel-  
gium, Bulgária, Dánia, Anglia, Finn-  
ország, Franciaország, Hollandia,  
Olaszország, Japán, Jugoszlávia, Ma-  
gyarország, Lettország, Litvánia,  
Luxenburg, Norvégia, Lengyelország,  
Portugália, Románia, Svédország,  
Svájc, Spanyolország és Csehszlová-  
kia képviselőiből áll.

Az orosz magántulajdon ügyében  
alakuló albizottság tagjai: Belgium,  
Finnország, Franciaország, Hollandia,  
Olaszország, Japán, Norvégia, Romá-  
nia, Svájc és Svédország.

Az orosz adósságok albizottságá-  
nak tagjai: Belgium, Dánia, Francia-  
ország, Anglia, Hollandia, Olaszor-  
szág, Japán, Jugoszlávia, Litvánia,  
Svájc és Spanyolország.

A hitelügyi albizottság tagjai:  
Bulgária, Esztónia, Belgium, Francia-  
ország, Anglia, Görögország, Japán,  
Lettország, Lengyelország, Spanyol-  
ország és Csehszlovákia.

Az előkészítő bizottság tegnapi  
ülésén Caraebeck holland külügymi-  
nisztert díszelnökké választották.

### Lloyd George lepaktált Poincaréval

Páris, június 22. Doumergue, a szo-  
nátus külügyi bizottságának elnöke a  
bizottságban beszámolt Poincaréval foly-  
tatott beszélgetéséről, mely alkalommal  
a miniszterelnök örömeinek adott kifeje-  
zést londoni fogadtatása és ottani tár-  
gyalásainak eredménye felett. Anglia  
közvéleményében ma sokkal nagyobb a  
megértés Franciaország álláspontjával  
szemben. Lloyd George és Poincaré  
Londonban megbeszéltek minden függő  
kérdést. A jóvátételre vonatkozólag az  
angol kormány hozzájárult ahhoz, hogy

nem engedi meg a német adós-  
ság leszállítását.

A pénzügyi ellenőrzés megvalósítását  
Németországnak nyomtatékosan taná-  
csolni fogja.

Lloyd George beismerte azt is, hogy  
szükséges a szankciókkal való fenyege-  
tés azon esetre, ha Németország nem  
tartaná be jóvátételi kötelezettségeit. Az  
eljárás ily esetben az, hogy a jóvátételi  
bizottság értesíti erről a szövetséges  
kormányokat, mire összeül a legfőbb  
tanács, amely az esetleges közös akció  
ügyében dönt, azonban minden szövet-  
ségesnek teljes eszelekvési szabadsága  
van Németországgal szemben.

### Százmillió svájci frank az osztrák jegybank alaptőkéje

Bécs, június 22. A katasztrófával  
fenyegető osztrák pénzkrisis is sür-  
gős eszelekvésre bírta a kormányt.  
Seppel kancellár, Segur pénzügy-  
miniszter, az Osztrák-Magyar Bank kép-

viselőinek jelenlétében tartott gyűlé-  
sen a bankok, bankárok és takaré-  
pénztárak szindikátusa véglegesen el-  
határozta az osztrák jegybank felállítá-  
sát.

### Az új bank alaptőkéje 100 millió svájci frank,

amely összegből egyelőre 60 millió  
kerül kibocsátásra, ennek 40 száza-  
lékát a jelenlevő bankok azonnali je-  
gyezteték, a fennmaradt 60 százalék  
jegyzését pedig garantálták. A még  
hátralévő 40 millió későbbi időpont-  
ban kerül kibocsátás alá, elsőbbségi  
joggal az új jegybank részvényesire,  
valamint az Osztrák-Magyar Bank  
részvénytulajdonosaira nézve.

Az új jegybank felállításáról szóló  
törvényjavaslat e héten a parlament  
elő kerül.

### A jegybank-törvényjavaslat a parlament előtti

Bécs, június 22. Segur pénzügy-  
miniszter a parlament elé terjesztette  
a jegybank felállításáról szóló tör-  
vényjavaslatot, valamint a különféle  
megtakarításokra vonatkozó törvény-  
javaslatot, amely az államnak 50  
milliárd korona hasznot jelent. Végül  
a vámtarifák emeléséről és új adók-  
ról szóló javaslatot, amely által az  
évi bevétel 200 milliárddal növeks-  
zik. A pénzügyminiszter bejelentette,  
hogy még a héten beterjeszti a belső  
köleszetre szóló törvényjavaslatot is.  
E köleszön fedezete az állam egész  
ingatlanbirtoka és a népszövetség  
pénzügyi bizottsága által megállapi-  
tott tervnek felel meg. A megtakarí-  
tásokat olyan állami üzemek meg-  
szüntetésével, tisztviselők elbocsátá-  
sával, valamint olyan állami üzemek  
megszüntetésével érik el, amelyek  
az államra nézve nem képeznek élet-  
szükségletet. A jegybankra nézve a  
pénzügyminiszter ünnepélyesen kije-  
lentette, hogy az állam nem fog  
igénybe venni olyan bankjegyet,  
amelynek nincs meg a szükséges  
pénz- vagy aranydevizafedezete.

A pénzügyminiszter azzal fejezte  
be beszédét, hogy pénzügyi terve az  
önsegélyen nyugszik s ezzel Ausz-  
tria jogot nyer arra, hogy az osztrák  
állam alapítótól segítséget köve-  
ljen.

— Botrányos antiszemita-népgyü-  
lés Bécsben. A bécsi antiszemita párt  
az utóbbi időben egyre gyakrabban  
rendez izgató népgyűléseket, hogy a  
bécsi zsidók ellen irányuló pogrom-  
hecceteket ébren tartsa. Tegnapielőtt a  
Praterben ilyen antiszemita népgyűlésen  
a bajorországi és a sziléziai antiszemita  
pártok kiküldöttjei is megjelentek és  
pogromra izgató beszédekben olyan ki-  
tétéleket használtak, hogy a gyűlésen  
gyérszámban jelenlévő munkásságot  
viharos közbeszólásokra ösztökélték.  
A rend fenntartására kiküldött rendő-  
rség és rendőrtisztek az eddigi bécsi  
tradíciót megtagadva, visszataszító maga-  
tartásra ragadtatták magukat. Nyil-  
vánosan a pogromheccelők pártjára  
állottak és a gyűlésen hangos botrányt  
inscenáltak. A tiltakozó munkásokat az  
antiszemiták a rendőrség segítségével  
elverték és kiszorították a népgyűlés  
terméből. A legtöbb bécsi napilap a  
rendőrségnek ezt a nyilvánvaló pártos  
magatartását a legélesebben elítéli és  
követeli a rendőrség vezetőségétől,  
hogy szigorú vizsgálatot indítson és a  
hivatásukról megfelelőket hatósági  
közlegeket példás büntetésben részesítse.

## Az antiszemitizmus terhódítása Szerbiában

Az Uj Kelet tudósítójától

Zagreb, június 22. Aki a háboru-előtti Szerbiának társadalmi viszonyait, liberális és demokratikus alkotmányát ismerte, valamint azt a békés együttélést, mely az ország különböző nemzetiségű és vallású polgárai között megnyilvánult, annak örömmel kellett konstatálnia, hogy a szerb földön az antiszemitizmus ismeretlen fogalom.

A társadalmi felfogás ebben a tekintetben a háboru utáni időkben sajálatos módon megváltozott. Az, hogy Zágrábban és Novisadban erősen érezhető az antiszemitizmus, nem meglepő, minthogy ezeken a helyeken már a háboru előtti időkben is tapasztalható volt. De a régi Szerbia és nevezetesen Belgrád valóságilag megkezdte elválasztását mutatja régi műveltségének. A napilapok cikkei az állampolgároknak faj és vallás szerinti valószínűleg az állami hivatalokban egészen uj szerű berendezkedés hatását kelti.

Az államháztartás egyik főjellemzője a zsidó kereskedők adóközpontosságában van lefektetve és magis egymást követik a kormányrendeletek és törvények, amelyeknek legnagyobb részét kereskedelemellenes és zsidóellenes teendőknek van és a zsidó kereskedők teherelviselési képességét kérdésessé teszik. Az állam kizárja az anyagi gondokkal és ahelyett, hogy igyekezne a nemzetiségek között a békét mentől hamarabb megteremteni, csaknem naponta olyan cikkeket és megnyilatkozásokat látnak napvilágot, melyek csak arra alkalmasak, hogy a nemzetiségek közötti békétlenséget még jobban felszíták.

Csodálatos dolog, hogy a szerb állam köztársaságban élő nemzeti kisebbségek, melyek egyébként gyűlölködő szemmel nézték egymást, ebben az egy pontban mennyire közös frontot tudnak alkotni. A szerbek, a horvátok, a magyarok, a németek és az összes többi apró nemzetiségek lapjaikban egyöntetűen azt hangoztatják, hogy mindennek egyedül oka a zsidó. Leninért, Csicserinért, Trockijért és Joffeért a zsidók felelősek. Az antant nem akar Stinnessel tárgyalni, ez is csak a zsidók dolga. Ha az állami hivatalnok csak baksis fejében dolgozik, ezért is a zsidó kell útni. Az ébredő magyarok pogromhőseit is a zsidók vezetik. És hogy a demokratikusan gyűlölködve állnak szemben a radikálisok táborával, ennek is csak a zsidó kapitalizmus az oka.

A zsidók jók és gonoszak, becsületesek és szédelgők, hazafiak és hazaárulók, bolsevikok és kapitalisták, okosak és ostobák, szorgalmasak és lusták, konzervatívok és ateisták, amint éppen a szidalmazás lehetősége megköveteli. Így fest a hajdan liberálisizmusáról híres kicsiny Szerbia társadalmi képe.

### Pályázat.

A Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R. T. nyomdája számára vezető keres, ki a szakmában kellő tapasztalattal bír és az üzemi önálló technikai, valamint kereskedelmi vezetésre képes. Jelentkezni lehet személyesen az „Uj Kelet” kiadóhivatalában. Írásbeli ajánlatok eddigi működés és fizetési igények megjelölésével a Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R. T. címére, Cluj Str. Baron L. Pop 10. küldendők.

### Az igazgatóság.

## Értesítés!

Értesítjük t. vevőinket, hogy központi irodánkat és raktárainkat Calea Regele Ferdinand (Ferenc József-ut) 70. alól végleges helyiségünkbe Strada Londra (Hosszu-u.) 21. szám alá helyeztük át.

„RÓZSA” nagydrogéria és vegyszertgyár Rt.  
Telefon 10—30.

## Nagyváradí vélemény a kolozsvári rabbiüteletről

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

A kolozsvári „ítélet” egész Erdély zsidóságát foglalkoztatja. Különösen a nagyobb ortodox hitközségekben morajlott végig a fölháborodás vihara, amelyet csak tisztulás követhet most már az egész vonalon.

Jellemző a „besz din” határozatról egy nagyváradí ortodox vezető-férfi nyilatkozata. Olyan ember mondotta ezeket, aki alaposan be van avatva az ügyekbe. A legkonzervatívabbak közé tartozik, de logikáját és az eseményekbe való tisztánlátását nem engedte sohasem elhomályosítani.

A kolozsvári ugynevezett itélet — mondotta az ortodox előkelőség — jussimord, amelyet, ha a hitközségek komolyan veszik, akkor úgy felforgatja az összes erdélyi ortodox hitközségeket, hogy a kultuséletben fő-körön nem marad. Ha elfogadják elvként, hogy olyan hitközségekbe, ahol cionisták vannak, a vallásos embereknek kötelező a kilépés, akkor minden hitközségben kivétel nélkül szakadás jön létre. A rabbi, akik e szellemeket felidéztek, nem fognak tudni tőlük szabadulni. Elsősorban a beszercei rabbinak kellene kilépni saját hitközségéből és ott kellene hagyni minden rabbinak, de jennek az állását. Az irodának kötelessége a többi hitközségekkel, amelyben cionisták vannak, az összeköttetést megszakítani, bár ez egyáltalán nem tételezhető fel. Az előzmények szerint az „ítélet”-et a beszercei központi iroda intenciói diktálták, de ez csak látszat. Allitjuk, hogy az „ítélet” nem fedi a központi iroda elnökének és az ortodox központi vezető bizottságának már többször hivatalosan leszögezett álláspontját.

Néhány hónapja történt, hogy a Désen ülésű központi bizottság többek közt a dési Aguda átiratát tárgyalta, amelyben felkérték a központi irodát, hogy az Aguda-propagandát Erdélyben támogassa. Erre Brach, nagykarolyi főrabbi és Ullmann Salamon elnök kihirdették a vezető bizottság egységes határozatát, hogy

a cionizmus, az agudizmus csupán politikai mozgalmaknak tekintendő, melyhez a vallásnak vagy az ortodoxiának semmi köze

és így lehet valaki vallásossága mellett tetszése szerint cionista, agudista vagy mizrachista. Tehát minden rabbinak tetszésére bízta, hogy a dési kérést teljesíti-e vagy sem. A beszercei főrabbinak megtiltották, hogy a pártok mozgalmában, akár a cionizmusban, akár az agudizmusban résztvegyen, mert ezáltal csak a központi irodát járhatja le.

A vezető bizottság tagjait hívjuk fel tanukul, hogy az indítvány és az elnöki határozat így történt. Egy másik, Désen tartott intéző bizottsági ülésén Ullmann Salamon, a központi iroda elnöke szintén azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy rossz szolgálatot tesznek a vallásnak és az ortodoxiának, ha bárkinek vallási meggyőződését politikai magatartása szerint itélik meg. A cionizmus, vagy agudizmus a politika szférájába tartozik és így a központi iroda nem foglalkozik vele. Ezen az ülésen Jozsovic, a máramaroszigeti ortodox hitközség volt elnöke örömet fejezte ki afelett, hogy az elnök nem engedi a politikai kérdéseket a vallásiakkal összekeverni és

ezáltal megmenti az erdélyi hitközségeket a feneketlen és vége láthatatlan káosztól.

Ullmann Salamon, a beszercei iroda elnöke néhány hét előtt Nagyváradon időzött és ez alkalommal a nagyváradí ortodox előjáróság több tagja és Klein Jakob rabbi a leghatározottabban kijelentették, hogy az agudizmus nem ortodoxizmus és a cionizmus vagy mizrachizmus, nem

antiortodoxizmus. Ezek politikai mozgalmak, melyeket nem szabad az egyén vallási életére vonatkoztatni. A téma a vezérő bizottság egyik Désen megtartott ülésén a hitközség alapszabálytervezetét dolgozták ki, melyet a kormány elé terjesztenek acélból, hogy a zsidó hitközségi ügyek megítélésénél az alapszabályok pontja irányelvekül szolgáljanak. A hitközségek természetesen a leghevesebben tiltakoztak az oktroj ellen, hogy sorukról megkérdésük nélkül döntenek és követelték, hogy ilyen fontos ügyben a vezérő bizottság javaslatokat tehesse, de határozni csak az összes hitközségek által megtartandó nagygyűlésnek van joga. A központi iroda azonban ismerve a hitközségek hangulatát, nem mutatkozott hajlandónak a hitközséget egybehívni. Ennek folyamánya volt ez a konferencia, melyet ezek a nagyváradí, cluj és nagyváradí hitközségek elnökei tartottak Nagyváradon és amelyen a hitközségek sérelmeit memorandumba foglalták. A központi iroda elnöke a legutóbbi Nagyváradon való időzése alkalmával tárgyalta a hitközség előjáróival a memorandumról és rá akarta bírni őket, hogy vonják vissza.

A váradí hitközség különösen sérelmesnek találta a hatodik pontot, amely azt mondja, hogy szakadás egy ortodox hitközségben csak fontos vallási okokból történhetik. A váradí hitközség véleménye szerint ez egyenesen alkalmat ad a szakadásra, mert a fontos vallási ok megállapítása néhány szélsőséges és hóbortos ember kezébe van kiszolgáltatva, akik csak politikai szempontokat vesznek figyelembe. Az iroda elnöke a már ismert álláspontjára való hivatkozással, kötelező igérelet tett, hogy ezt a pontot korrigálni fogja olyképen, hogy a cionista vagy más mozgalmak nem képezhetnek okot a szakadásra mindaddig, míg az illető hitközség intézményei különben a Sulchan Aruch alapján állnak. E tények minden kétséget kizáró módon mutatják a központi iroda elnökének és a vezérő bizottságnak álláspontját. A besz din itélete mégis ezzel egy tekintélyes és vallásos ortodox hitközségeket erőlköszőleg és anyagilag tönkreteszik azért, mert ott cionisták vannak. Ez tragikomikus és csak nevetni lehetne ezen eljárás felett, ha sirásra nem volna ok. Minden szervezetben a fegyelem a fő, tehát fegyelmetlenül volt a végzés, midőn nem az ortodox központi iroda és a vezérő bizottság álláspontja, hanem négy külföldi rabbi véleménye jutott diadalra. Karca és Barkamec miatt ment tönkre Jeruzsálem...

— Az első cionista világkongresszus huszonöt éves jubileuma. Londonból táviratozza a J. C. B. A cionista világszervezet vezetősége elhatározta, hogy az első cionista világkongresszus huszonötödik évfordulójának emlékére jubileumi iratot ad ki héber nyelven. A jubileumi irat hatalmas kötetben fogja magába foglalni az összes kongresszusok történetét és munkásságát, a cionista mozgalom fejlődését, valamint különböző statisztikai adatokat, cikkeket, az első kongresszus elhalt tagjainak memoárjait. A könyv szerkesztését a jeruzsálemi „Hárec” című héber napilap szerkesztője vállalta. Munkatársai Max Nordau, Achad Haam, Jakobus Kann, Usiskin, Josef Coven, dr. Berkovszki és mások. Az első cionista kongresszus még életbenlévő delegátusait ezúton hívja fel a világszervezet vezetősége, hogy lépjen érintkezésbe a jubileumi emlékirat szerkesztőségével.

— Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a meggörbedt kiegyenesedik...

## A pokróc

(Itt a végén a pokróc már mint szimbólum bontakozik ki: sorsok szimbóluma. A kocsis boldog és a pokróc is jól érzi magát.)

A tejjessel együtt jött a kocsis. Korábban nem jöhetett, mert a kapu be volt zárva és noha volt olyan fontos és sürgős neki az ügy, mint például betegnek az orvos, ezáltal nem mert felköltöni mégse. Bevárta az első kapunyitást, bozörgetett, becsánatot kért, egyuttal biztosított, hogy nyugodtan beszélhetek.

— Ne siessen, nagyságos ur, ne siessen, nem áll kiint a kocsim. Csak módjával mondja el, mit lehet elérni a Vágóhid utcában. Nem hiszem, hogy igaz dolog legyen azzal a fiatalitással, de nagyon gyanus, nagyságos ur, hogy a veredést említette tegnap, ahogy elváltunk. Ejnye no, talán a multamba látott az öreg kócker.

Az elmúlt éjszaka izgalmi után jócskán aludtam és bizony megszivelltem a kocsis vállveregető megnyugtatóját, nem siettem a beszédre. Egy kicsit a másik oldalra fokiüdtem, megkértem, várjon egy keveset, van egy fontos aludnivalóm. Addig mulasson a sligovicaival, ott unatkozik a szekrény tetején.

— Jó, nagyságos ur, aludjon egy kicsit, de gyorsan aludjon, mert nekem nagyon sürgős ám ez a dolog és ne tessék elfelejteni, hogy bizony a fenéke felé néz a kis ital, hamar kiszórakozom magam vele.

Még mondott valamit, ki tudja mit, nem hallottam, az álom átvitt az öreg Kicsmándy Tihamér furesa otthonába. Turbánnal a fején, lábait maga alá huzva láttam az öreget, csibukból jóillatú dohány-budrokat póféléket áhítatos hallgatónak; én is közéjük ültem és velük együtt élveztem anekdotáit.

— Régen — mesélte — a jó időkben egészen másképp vonultak fel a hadakozó felak, mint mostanság és megtörtént, hogy a franciák szembekerültek az áugliussokkal. Zárt, tömött sorokban álltak föl a barcosok, a front előtt pedig a tisztok defilíroztak el. A háborúnak meg kellett volna kezdődnie, de sem innen, sem túlról nem esett egyetlen puska lövés. A franciák megunták már, nem olyan fogma nép mint az angol. Temperamentumos és türelmetlen, de udvarias egyuttal. És udvariasságból végre a vezető francia tiszt átküldött az angolokhoz:

— Uram, kezdhetjük. Önöké az elsőség. Tessék löni!

— Régen lehetett, — jegyezte meg valaki — azóta a franciák leszoktak az udvariasságról.

— Ne politizáljunk, — jegyezte meg az öreg Tihamér — azért mondtam ezt el, mert régi idők jó mondásait akarom fölleveníteni, de nem azért, hogy vitakozzunk. Az én házam nem pártláb.

— Halljunk szebb vicceket! — kiáltották a hallgatók.

— Halljunk jobbakat! — kiáltotta a háttérből egy cernahang.

— Van jobb is — felelt nyugodtan a csibukos, turbános nemes. Hallottatok az öreg Rotschild báróné esetét?

— Halljuk, halljuk!

— Az öreg Rotschildné, felesége az öreg Mejer Anselmnek, aki magálapította a nagy bankot, jóval, jótékony, okos asszony volt.

— Könnyű volt neki jótékonynak lenni, ha Rotschildné és okosnak, ha zsidó volt — szólalt meg ismét a háttér cernahangja.

— Ki vele! — háborgott a község.

— Nem dobjuk ki — mérsékelte Kicsmándy a tömeget. A jogos kritikának mindenütt érvényesülnie kell. Csak kasszinói fecceséget nem török!

— Tessék folytatni — dörmögött egy basszus az első sorokból.

— No igen — folytatta az öreg Rotschildné kilencvennyolc esztendőskorában komolyan megbetegedett és ágyához kérette gyermekeit. Ott volt az orvos is. „Drága doktor ur, — kérlelte — próbáljon már teni valamit az egészségem érdekében.” „Mit tehetek asszonyom, — felelt az orvos — nem tudom önt fiatallá tenni.” „Nem is azt

akarom, drá  
jenni, szer  
radai” — i  
— Ez  
háttér.

— Most  
hogy a rég  
az aranyat  
csak csemp  
ber este ko  
A kocsi  
fele sem vol  
hanem amik  
valamit ker  
zött. „Mit te  
a kocsis. J  
tam ott, —  
megyek gy  
megtaláljam  
bezártá ma  
ideig bent v  
megszünto  
indult. A fi  
a kocsis be  
szomszéd u  
ot volt a h

Nevetni  
tam, amikor

— Drág  
már nagyon

Megtöröl  
ez az a koc  
nyal. Isten

rázódottam  
becsapom, m  
ber az ő ko  
De ezsemba  
6-koszegi Ki  
széltél kök

amely esalat  
nyugodtam  
adja elő jöve  
készülési eg

Ágyamb  
nehogy a p  
szédjét a s  
tűne elmond

— Innen

hogy Jarina  
Helyes lány  
virágozott mu  
kezőt, engem

— Hagyj  
lőle! — intet  
ket akarok h

— Szóval

régen ismer  
hozzám von  
történt, hogy

kor, amikor  
piacon, ott h

a bódobban,  
órára megsze  
pünkösdi na  
hollóba.”. Le

tem, odajött  
pajtásom, eg  
kaplár volt, e

képi gyerek  
és szemtelen.

Julcsának. S  
aki az én ve  
sebben fogu

attól, aki mé  
tudott csinál

vagyunk ka  
magad az as

hogy megtan  
látom, egy s  
huz, ejnye,

helyben kel  
legényt. Jó,  
nám, külön

volna, így es  
fejéhez. Ez is  
a bal szemét

— Bajna  
dalmas örege  
mindjárt.

— Ez a  
meg a boldog  
ugrott hozzá,

vitette a koc  
nom. Otthon

Pistát, lázas  
tam be, Julcs

már hagyjan  
érdemes, Pist  
fölgögyöl,  
le. Hogy le r  
nagyon meg

hozza meg,  
— Hol a  
— Itt a v

mult héta  
Marsca a leg  
bizony meg

**Pokróc**

a pokróc már bontakozik ki: luma. A kocsis pokróc is jól érzi

... a kocsis. Kom... mert a kapu be... olyan fontos és... mint például be... nem mert fel... az a is? kapu... bosánstot kért... hogy nyugodtan

... gyságos ur, ne... a kocsim. Csak... lehet elérni a... hiszem, hogy... a fiatalitással... gyságos ur, hogy... tegnap, hogy... alán a multamba

... galmi után jó... megszivletem... megnyugtató... Egy kicsit a... megkértem, az... az egy fontos... ason a sligori... zekrény tetején... aludjon egy... on, mert nekem... z a dolog és ne... bizony a feneké... amar kiszórako...

... t, ki tudja mit... a átvitt az öreg... ursa otthonába... lábat maga alá... esibukból jó... öbféket áhítatos... özőjük üttem és... anekdotáit.

... e — a jó idők... onultak fel a ha... stanság és meg... árt szembekerül... árt, tömött so... arcosok, a front... filioztak el. A... volna kezdődnie... ról nem esett... franciák meg... an fogma nép... amentumos és... as egyuttal. És... vezető francia... khoz:

... ik. Őnöké az

... jegyezte meg... ciák leszoktak

... — jegyezte... azért mond... dők jó monda... teni, de nem... t. Az én házam

... ceket! — kiál... at! — kiáltott... g.

... lelt nyugodtan... mes. Hallottá... báróné esetét?

... ldné, felesége... k, aki meg... éget, jóra való... volt.

... i jótékonynak... s okosnak, ha... g ismét a hát...

... gott a község... — mérsékelt... jogos kritiká... inie kell. Csak... rök!

... — dörmögött... kból.

... etta az öreg... ole esztendő... betegedett és... kait. Ott volt... tor ur, — kér...

... mai valamit az... — Mit tehetek... orvos — nem... .Nem is azt

akarom, drága doktor, nem akarok fiatal lenni, szeretnék továbbra is öreg maradni" — így felelt a nagyszony.

— Ez már jobb — cernázott a háttér.

— Most jön a legjobb. Megtörtént, hogy a régi jó időkben, amikor még az aranyat fűtésre is használták, nemcsak csempészetre, hogy egy fiatalember este konfliktusba ült és hazahajtatott. A kocsimban megnézte a pénzét: a taksa fele sem volt nála. Nem akart kirágni, hanem amikor hazaért, úgy tett, mintha valamit keresne a kocsi vánkosai között. „Mit tetszik keresni? — kérdezte a kocsi. „Két Napoleon-aranyat hagytam ott, — felelte — de inkább fölmelegyek greritáért, hogy könnyebben megtaláljam." Fogta a kapukulcsot és bezárta maga mögött a kapu. Kis ideig bent volt a házban, mire a kocsi megszűnt az ostarát és a kocsi megindult. A fiatalember utána kiabált, de a kocsi belevágott a lóba és eltűnt a szomszéd utcában a két sráccal, amit ott volt a holdban.

Nevetni kezdtem, a közepén tartottam, amikor fűrészelt a kocsi.

— Drága nagyszonyos ur, szeretném már nagyon tudni, mi lesz velem.

Megtörténtem a szemem, úgy rémlett, ez az a kocsi a két Napoleon-aranyal. Istenem — gondoltam és megriáztam — én azt az embert ép úgy becsapom, mint a pénztársa fiatalember az ő kocsiát. Rendben van ez így? De eszembe jutott kiesmándfalvi és ókeszégi Kiesmándj Tihámér többször ismételt köleső mondása a világról, amely csalatni akarja magát, mire megnyugodtam és felszóltattam kocsimot, adja elő jövője programját, mert föl kell készülnie egy egészen új életre.

Aggamban hosta szélét és halkán, nehogy a pokróc lyuka átengedje beszédjét a szomszédos szobába, régi tünne elmondásába fogott.

— Innen-onnan harminc esztendeje, hogy Jarina Julcsának tettem a srépet. Helyes lány volt, diszes csarépban kirivárgott maskáti: ha csipőre tette a kezét, engem uram, a frász bitört.

— Hagyjuk a poszist, elég volt belőle! — intettem le szigorúan. — Tényeket akarok hallani.

— Szóval, kérem, meg voltam már régen ismerkedve, azt hittam, csak hozzáam vonzódtik, mert sokszor megtörtént, hogy vasárnap délelőtt, olyankor, amikor legtöbb dolga volt a piacon, ott hagyta egyedül szülőanyját a bódában, beült a kocsimba és pár órára megszűntöttem. Egyszer, egy pünkösti napon elmentünk a „Fehér hollóba". Leültünk az asztalhoz, rendelttem, odajött Pörge Pista is, nekem pájtáson, egy században szolgáltunk, káplár volt, amikor én csak fírer. Jóképi gyerek, nem mondom, de rátráti és szemtelen. Ő is rendelt magának és Julcsának. Szólok, mi közöd Julcsához, aki az én vendégem. Már csak szívesebben fogadja tőlem, felaselt, mint attól, aki még rendes knisbajgot sem tudott csinálni katonáknál. Most nem vagyunk katonák, mondom, hordd el magad az asztaltól, ha nem akarod, hogy megtanítsalak a reglamára Julcsa, látom, egy szót se szól, inkább felje huz, ejnye, most már becsületből is helyben kell hagynom a hencőgő legényt. Jó, hogy nem volt bicška nálam, különben beléje erőztettem volna, így csak az üveget hajítottam a fejéhez. Ez is baj volt, mert kivertem a bal szemét vele.

— Bajnak baj. De ne legyen hosszadalmas öregem. Mondja inkább a végét mindjárt.

— Ez a vége. A szerelem vége meg a boldogságom vége. Julcsa odagrott hozzá, kimosza a sebé, a lakására vitette a kocsimon, nekem kellett hajtanom. Otthon én fektettem le Pörge Pistát, lázas volt, a pokróccal takartam be, Julcsa kijelentette, hogy most már hagyjan őt békén, nem vagyok rá érdemes, Pistához megy férjhez, mielőtt fölgyógyul, örüljek, hogy nem eszúttak le. Hogy le nem eszúttak, annak bizony nagyon megörültem, de hogy Julcsa hozzá megy, nagyon fájlaltam viszont.

— Hol a vége?

— Itt a vége, kérem alássan. A múlt héten Pista meghalt. Közben Marcsa a legmódosabb kofa lett és bizony meghízott, de nem fonyadt el.

Odamerészkedtem a lakására. Azt mondtam: jövök a pokrócra. Szó nélkül ideadtam.

Most már tudtam, hogy a lyukból kinek a szeme meredt ki zöldes-lilán felém. Nem mertem fölnezni a pokrócra.

— Ha meg tetszene csinálni nekem, hogy megtessem Julcsának; kérem alássan, van egy házam, amit váratlanul öröszöltem, csak öt-hat esztendő múlva lett volna esedékes, szívesen odaadom a felét.

— Ne adjon annyit; csak polgári árat fizessen.

Adtam egy névjegyet és néhány ajánló sort az öreg Kiesmándyhoz. Vigye, mondtam, a pokrócra, mert részemről be akarom fejezni az ügyet. Nem vitte a pokrócot, kölcsönbe hagyja továbbra is, mondotta. Nem akarja ezt a szomorú emléket.

Vagy két hét multán az utcán kétfogatu kocsin, a hátsó ülésen megláttam a kocsi és egy kövér nőt, nyilván a menyasszonyát. Tehát megtetszett Julcsának és megbocsátotta fiatalkori legénykedését. Most már sétakocsikának. Telik az örökségből.

Köszöntjük egymást.

— Nagyszonyos ur, — szól vissza — a pokróc öröke a magáé!

— Köszönöm.

Tartós boldogságot kívántam az ifjú párnak. Mert ha összekülönböznek, az asszony bizony még visszakövetelhetné a pokrócot.

Szabó Imre

# Leégett két gyár

## Az Unirea-cukorkagyár és a Zea-vegyszeti gyár pusztulása. Nem lehetett oltani a vízhiány miatt. Hatmillió lei a kár

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Szerdáról esütörtökre virradó éjjel óriási tűzvész pusztított Kolozsvar Hidelve nevű városrészében. Bár idejekorán észrevették, a tűz továbbterjedését mégsem lehetett meggátolni. A tűzoltóságuk ugyanis másfélóra hosszat kellett várnia, míg vizet kapott, csak azután foghatott az oltáshoz. A már szeszor felrögt hatósági intézkedésnek, hogy éjjelre elzárják a vízvezetékeket, az lett a következménye, hogy egyetlen tűzesetnél két gyár is leégett. Csütörtökön délután két óráig a hatóságok részéről helyszíni szemlét még nem tartottak. Szemlényük bemondása szerint a kár meghaladja a hatmillió leit. A tűzvészről alábbi tudósításunk számol be:

Június 21 én éjjel három óra körül felzörgötték Reindel Józsefet, a Kriza-utca 6 szám alatti ház házmesterét, hogy lángban áll az udvaron levő Unirea (Török) cukorkagyár. A házmester kiáltására a megrémült lakók is az elűlő udvarra tódultak és rémülten látták, hogy a cukorkagyár tetőzete valóságos tüctenger s az ő lakásaikat is pusztulás fenyegeti. Az általános zűrzavarban odaérkezett rendőrszolgálat telefonon felhívta a Renner börgyárat segítségért, majd a tűzoltóságot értesítette. Nemsokára meg is jelent néhány tűzoltó több kézi feekendővel, később Bertha főfelügyelő vezetése alatt az egész tűzoltóság kivonult az autókra szerelt motoros-feekendőkkel, de nem tudtak hozzáfogni az oltáshoz, mert minden vízcsap el volt zárva. A városi víztornyot ötször is felhívták telefonon, amíg jelentkezett. A tűzoltóságnak másfélóra hosszat kellett karbatenni kézzel néznie a tűz széduletes gyorsaságu továbbterjedését.

Ezalatt megjelent Ilea detektív-főnök inspekeiós tiszt parancsnoknoksága alatt a rendőrség, később a katonaság is kivonult, ez elsősorban a fenyegetett lakásokat ürítette ki. Amikor megjött a víz, megszünt munkával látott neki tűzoltóoltóság, rendőrség és katonaság az oltásnak. De ekkor már a cukorkagyár padlása lángok martaléka lett, az ott raktáron heverő gyulakony anyag: zsákok, fa- és papírdobozok, vigneták tizezrei repültek szerteséjjel a füstfellegekkel izzóvá fűtött levegőben. A fedélzet bádögburkolata leszakadt s a nagy hőségűtől elolvadt. A cukorfőző-konyha mennyezetét a szénnégett tetőgerendák betörték s a földszinti helyiségek falait megrepesztették.

A tűz hihetetlen gyorsasággal ácsapott a szomszédos utcában levő Zea-féle vegyszeti gyár tetőzetére, de a tűzoltóságuk minden erejét a cukorkagyár köréte le, ahol nagy erőfeszítések árán sikerült a földszinti helyiségekben elraktározott többmillió értékű, elszállításra váró kész árut és nyersanyag-készletet megmenteni. A kár így is több, mint kétmillió lei.

A tűz keletkezésének okáról a

házmester azt mondotta, hogy a gyárban délután négy órakor a tűzzel dolgozó üzem a munkát teljesen beszüntette, a tüzet pedig eloltották. Őmaga éjjel két órakor inspekeiós körutat végzett a gyárban és semmi gyanúsat nem veti észre. A tisztviselő állítása szerint a tűz csakis a Zea-vegyszeti gyárban keletkezett és onnan csapott át a cukorkagyárra, amellyel közös tűzfala van. Ezzel szemben a kémiai gyárban határozottan állítják, hogy amikor az ő gyárukban a tüzet észrevették,

# A parasztpárt feladja az osztályharcot

## A regát legerősebb ellenzéki pártja úgy akar kormányképesse válni. Tizenkét albizottság az alkotmányreform előkészítésére.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A rendkívüli ülészak berekesztése után a kormány minden törekvése odairányul, hogy helyzetét megszilárdítsa és felkészüljön az őszi alkotmányozó nemzetgyűlésre. A mai súlyos politikai helyzetben kétségtelen, hogy az őszi ülészak alkotmányozó jellegének elismerése, illetve az alkotmányozó nemzetgyűlés egybehívására létkérdése a Bratianu kormánynak. Beavatottak ugyanis tudni vélik, hogy a király abban az esetben, ha az ellenzék egyetlen pártja sem jelenik meg a nemzetgyűlésen, nem hajlandó az egybehívásra szükséges kéziratot kiadni. Az alkotmányreform kérdésében különben

tegnap misisztertanés volt, amely az alkotmányreform előkészítésére kiküldött parlamenti bizottság munkájának irányelveit megállapította. A misisztertanés után az alkotmányreform parlamenti bizottságot tartotta meg alakuló ülését Ferechide elnöklételvel.

Bratianu miniszterelnök javaslatára albizottságot küldtek ki, amely az új alkotmánytervezet elkészíti. Ezenkívül tíz különböző albizottságot választottak, amelyek az alkotmányreformhoz szükséges anyagot összegyűjtik és az ezzel összefüggő kérdéseket tanulmányozzák. Az első albizottság pénteken már meg is kezdi munkáját.

### A Banca Agrara megvont koncessziójának ügye

még mindig élénken foglalkoztatja a politikai köröket. Tegnap Bukarestbe érkezett az Agrár Bank küldöttsége, amely megjelenti az uralkodó előtt és kéri fogja, hogy a törvényhozás által megszavazott alkotmányellenes törvény szentesítését tagadja meg. A bizottság tagjai Vlad Aurél volt pászügyminiszter, a Solidaretatea elnöke, Porotiu Péter egyetemi tanár,

akkor a cukorkagyár tetőzetén már javában dolgoztak a tűzoltók.

A vegyszeti gyárban az udvaron lakó Vasile Moldovan és Thuróczy Albertné éjjel arra ébredtek fel, hogy a lakásuk tele van füsttel. Kiszették az udvarra s látták, hogy az Unireagyár lángban áll. Fellérmázták a gyárban lakó személyzetet, amely a hordókban felgyűlt vízzel és házi tűzoltó felszerelésükkel igyekezett a gyárat megmenteni. A tartalékban levő víz azonban nem sokat segített, a rendes vezeték pedig itt is el volt zárva. Nagy szél kerekedett és a tűz hirtelen ácsapott a Zea gyárra is. A gyár személyzete emberfeletti munkát végzett. Attörték a tetőzetet és a lakók segítségével gátat vetettek a tűznek, hogy az alsó géptermekbe ne hatolhasson. Maga a gyár vezérigazgatója, G. Pamphil egyetemi tanár, járt elől az oltásban, de a padláson elraktározott gyógyáru, másfélmillió fiola, ötszáz ezer tubus és más anyag menthetetlen volt. A kár meghaladja a három milliót. A földszinten levő gépterem és a krétagyár sértelesen maradt, csak az épületben esett kár. Az általános zűrzavarban Roth Mártonnak, a krétagyár igazgatójának ellopták a pénztárcáját, amelyben hatezer lei készpénz volt. Később a tolvaj, az egyik háziszolga, kénytelen volt a pénzt visszaadni.

Mindkét gyár be volt biztosítva; az Unirea egy galaci intézetnél, eskély összegre, a Zea pedig a raktárat hatszáz ezer leire, az épületet félmillió leire biztosította be az egyik kolozsvari társaságnál. Azt, hogy a tűz hol és mily módon keletkezett, a hatósági helyszíni szemle fogja megállapítani.

az Agrár Bank igazgatótanácsának elnöke és Deleu Viktor képviselő, a román nemzeti párt nevében.

A bizottság megérkezése után azonnal királyi kihallgatást kér és minden valószínűség szerint a király holnapra kérti megához a küldöttséget.

Politikai körökben a bizottság kibonjárásának kevés sikert jósolnak, mert kizártnak tartják, hogy az uralkodó a szentesítés megtagadásával dezavualja kormányát és a parlament többségét. Ezzel szemben jogi szakkörökben kétségtelennek mondják, hogy a bíróság megítéli a Banca Agrara által kártalanítás címén előterjesztendő követeléseket.

Vlad Aurél és Porotiu Péter nyilatkoztak az „Adeverul"-ban és kijelentették, hogy a törvényjavaslat megszavazása a parlament által távolról sem jelenti a kérdés elintézését. Az agrár bank igazgatósága a napokban ülést tart, amelyen elhatározzák a szükséges intézkedéseket.

Bizonyos, hogy a kormány újabb fellépése a nemzeti párt ellen fokozta az erdélyi politikusok elkésereződését és most már semmitől sem riadnak vissza, hogy a kormány uralmának végét vessenek. Ebből a célból lázas tanácskozások folynak az ellenzéki pártok klubjaiban és nem tartják kizártnak, hogy

### az ellenzék egységes frontja néhány héten belül létrejön.

A megegyezés legfőbb akadályja a parasztpárt programja volt, amely az osztályharc alapján állott.

A parasztpárt megalakulásakor ugyanis a földmives tömegok megszerzését tűzte ki céljául és ezt az osztályharc alapján tartotta a legalkalmasabbnak. Nem lehet kétséges, hogy az osztályharc hirdése az intellektuerek nagy tömegét vonzotta a caranista szervezetekbe. Az osztályharc kérdése azonban az utolsó évben ál-

landó surlódási pontot képezett a párt egyes árnálai között és főleg a vidéki szervezetek kívánták eme programot feladását. A párt balszárnya, melynek élén Stere Constantin áll, a program megváltoztatásához azonban nem volt hajlandó hozzájárulni. Ismeretes az is, hogy a kérdés körül egyre mélyebb ellentétek támadtak a Mihailache és Lupu-Stere-csoport hívei között. Most azután, amikor az ellenzék egységes frontjának megteremtéséről tárgyalnak, kiderült, hogy a többi ellenzéki párttal való együttműködés legfőbb akadálya éppen a párt eme követelése, amelynek feladásához a polgári ellenzéki pártok föltétlenül ragaszkodnak.

Megállapítható az is, hogy a nemzetipárti politikuskok befolyására a parasztpárt vezetősége már nem zárkózik el az osztályharc elvének a párt programjából való törlesztél és bizonyos, hogy az eredményes, egységes ellenzéki munka érdekében Stereék sem lépnek ki a pártból. A nyár folyamán több ankétet és vidéki négyülést tartanak a parasztpárt szervezetei, amelyen megbeszélnek a párt végleges programját. Összel, minden valószínűség szerint már szeptemberben, országos pártkongresszust tartanak a caranisták Jasiban, amelyen véglegesen határoznak.

Bizonyos, — mondotta a parasztpárt egyik képviselője — hogy a gyakorlati munka érdekessége érdekében nem fogunk ragaszkodni doktriner elvekhez és ha az ellenzéki egységnek más akadálya nem lesz, az osztályharc kérdése semmi esetre sem fogja meggátolni az egységes demokratszablock megvalósulását.

# HIREK

**A nagybeteg Csernichowskyért.** A nyomorgó zsidó poeta részére a mai postával a következő adományok érkeztek be hozzánk:

Felter Alfréd Sibiu	100.—
„Valaki” gyűjtése	125.—
Herschkovics Lili és Schönthal	
Ilonka gyűjtése Gherla	135.—
Schwartz Mariska és Grün	
Hermin gyűjtése	110.—
<b>Összesen:</b>	<b>470.—</b>

Eddigi gyűjtésünk eredménye 4315 lei. Az összeget az Uj Kelet kiadóváltala átadta a Joint kolozsvári irodájának, hogy azt juttassa el Odesszába. Az átutalásnak lett volna más módja is, de mert az orosz bankok óriási illetékeket vonnak le az átutalt pénzekből, azt akartuk, hogy Csernichowsky az összeget hiánytalanul kapja meg. Az ezután befolyó adományokat is a Joint útján fogjuk rendeltetési helyükre juttatni.

**Az angol trónörökös hazakereszt.** Londonból jelentik: a welsi herceg nyolcnapi földközi utazás után tegnap Plymouthba érkezett.

**Francia-német incidens Felsősziléziában.** Berlinből jelentik: Byskupitzban a francia csapatok és a népszavazási rendőrség között véres összecsapás történt, mely alkalommal négy embert megöltek, többen megsérültek.

**Bulgária megakadályozza a határcidenseket.** Bukarestből jelentik: A bolgár kormány válasza a dorudzsai bandák ügyében megérkezett a román kormányhoz. A válasz szerint Bulgária kész egy nemzetközi bizottságot elfogadni, amely megállapítaná a bandák tevékenységének megakadályozásához szükséges teendőket és eszközöket. A kormány hozzá az e bizottság által megállapítandó intézkedéseket megtenni, hogy a határlakosság nyugalmát biztosítsa. Ezzel kapcsolatban azt jelentik Constantzából, hogy Carvan és Schabla községeket bolgár komitások megtámadták, több lakost megöltek, a falvakat kirabolták.

**Aláírták a spanyol-francia kereskedelmi szerződést.** Párisból jelentik: Franciaország és Spanyolország között ma létrejött a kereskedelmi egyezmény.

**Banu közoktatásügyi miniszter az egyházak rendezéséről.** Banu közoktatásügyi miniszter Gyulafehérvárról és Balázsfalváról visszatérő Kolozsvárra. Itt egy újságírónak a következőket mondta:

— Balázsfalván a görögkatolikus egyház képviselőivel tárgyaltam. A megbeszélések a görögkatolikus egyház jogi helyzetének tisztázása, az egyház és állam, valamint az egyházak egymásközti viszony körül forogtak.

— Több napig tartó tanácskozás után a görögkatolikus egyház képviselői megformulástak álláspontjukat és lefektették az elveket, melyeket részint az új alkotmányban felvételni kívánnak, részint pedig külön törvényekkel szabályozandó. Minden kérdésben a főelv az egyenjogúság és az autonómia fenntartása.

— Gyulafehérvárt a római katolikus egyház képviselőivel tárgyaltam. Majláth, Bjelik, Glattfelder püspökök, Hsmon képviselő kanonok és más egyházi főmáltóságok voltak jelen. Itt is ugyanazon kérdések kerültek megvitatásra.

— Mi volt a konzultatív tanácskozásnak célja? — kérdezte az újságíró.

— Az, hogy a helyszínen közvetlenül orientálódjam a helyzetről és megismerjem a kérdéseket. Most az anyagot a parlamenti bizottságok elé terjesztem, amelyek elkészítik a törvényjavaslatokat és az alkotmány módosítását.

— Mint ismeretes, ugy a görög, mint a mint a római katolikus egyházak ellenzik az uralkodó egyház elvét és az egyenjogúságot követelik az összes felekezesek számára. Hogyan lesz ez a nehéz kérdés megoldva?

— Azt hiszem, — fejezte be a miniszter — megtaláljuk azt a modaltást, amely összhangba hozza az állam érdekeit a felekezesek törvényes kívánásaival. A legközelebbi minisztertanácsban beszámolókat tapasztalataimról és álláspontomról.

**Tisztújító közgyűlést tart a Jehudit.** A Jehudit rövidesen közgyűlést tart. Előzőleg az egyesület választmányi- és alapítotagjai megéjtik a jelöléseket. A jelölőgyűlést június 27-én, kedden tartják meg (Széchenyi-tér 40. II emelet, 3). A vezetőség értesíti az egyesület tagjait, hogy a gyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes lesz.

**Híszónoklat a kolozsvári ortodox zsinagógában.** Szombaton, a hó huszonegyedikén délelőtt a Mussz-fiuma heretében Glessner Akiba főrabbi prédikációt tart. A híszónoklat fontoságára való tekintettel felhívata a hitközség tagjai, — férfiak és nők — minél nagyobb számban való megjelenésre.

**A Sfatul Negustoresc közgyűlése.** A kereskedők tanácsa közli tagjaival, hogy folyó hó 11-én elhalasztott közgyűlést a közölt tárgysorozattal vasárnap (folyó hó 25-én) délelőtt 10 órakor tartja meg saját helyiségében és hogy a közgyűlés tekintet nélkül a megjelentek számára határozatképes lesz.

**Ki a legjobb detektiv a világon?** Richard Enright newyorki rendőrfőnök európai körutjának első állomására, Párisba érkezett. A „Le Journal” munkatársa beszélgetést folytatott a világ legnagyobb városa rendőrségének főjével, aki az alábbi érdekes nyilatkozatot tette:

— Az amerikai rendőrség rendszerre tulajdonképpen a francia rendszer hű másolata. A mi mestereink Bertillon, Lépine és Locard, a francia rendőrség örök büszkségei. Szerintem az angol-szász nép a világ legjobb rendőrsége, de a rendsze-

rünk ma is változatlanul francia. Ebben nem tudjuk önöket felülmúlni.

— Kit tart ön a legügyesebb detektivnek?

— A francis Bertillon. Kétségtelenül ő a legügyesebb detektiv az egész világon. Szerintem egy ilyen ügyes detektiv semmiesetre sem kisebb jelentőségű hazája történetében, mint például Lloyd George Anglia mostani történetében.

A francia újságíró Richard Enright newyorki rendőrfőnök eme meglepő történelmi materialista kijelentésére mélabusban megjegyzi:

— Senki sem lehet próféta a maga hazájában — és ez a mondás ugylátszik a rendőrfőnökökre is vonatkozik.

**Cáfolják a német orosz-angorai szövetséget.** Berlinből jelentik: A Wolff újságíró megalólja a „Daily Telegraph” által a Németország, Oroszország és Angora között kötött állítólagos új hármasszövetségi szerződés szövegéről közölt részletek hitelességét. A német távirati iroda szerint ilyen szerződésről egyáltalán nem tárgyaltak.

**Közársaság-e Németország?** Ezt kérdi a sovicsista francia sajtó Wiedfeldt német nagykövet amerikai bemutatkozásával kapcsolatban. Közársaság-e Németország? Erre a kérdésre az egyenlőség, testvériség és szabadság klasszikus hazájának gyűlöletet kékő és hadisarcot követelő köztársasági lapjai értelmetlenül rázzák a fejüket. A „Le Matin” legutóbbi számanak cikáirója kategórikusan kijelenti, hogy Wiedfeldt nagykövet washingtoni bemutatkozása után kizáró kétségei vannak a német államformát illetőleg. Miért? A derék francia kollégának a következőképpen válaszol:

Nagyon érdekes esemény hiroppent világgá a washingtoni Fehér Házból. Németország új amerikai nagykövete, dr. Wiedfeldt O. H. ur megbízó levelével jelentkezett Harding elnököl, aki udvariasan székkel hozta meg a német diplomatát. Wiedfeldt ur kecses mozdulattal a zsebébe nyúlt és a következő szavak kíséretében nyujtotta át a hivatalos megbízólevelet:

„Van szerencsém elnök urnak átadni a német császárság elnökének (du president de l'Empire allemand) megbízólevelét...”

Harding elnök ijedten felkepta a fejét a szavakra és furcsa impressziókkal hallgathatta tovább a nagy demokratikus közársaság kiküldöttjét, ahinek az ilyenkor szokásos frázisai után így válaszolt:

„Örömmel szolgál, hogy személyesen átvehetem öntől a német közársaság elnökének megbízólevelét...”

Es Harding elnök tudva, hogy a német főnök, hazafelutas a német koponyákhoz, kissé vastagok, beszédének további részében, mely nem haladta túl a diplomata hantilások szokványos határát, észrevehetően megismételte a rettentetes szót:

„Adja át jókívánásaimat elnökének, akit biztosítok, hogy mi jóviszonylati hivatunk élni az ő közársaságával (bien tre de la République qu'il Presid-)...”

Érett-e a szóból a német nagykövet? Nem tudák. Az bizonyos, hogy az amerikai lapok elámulnak a nagykövet ur bemutatkozó beszédén. Tudniillik ők is azt hitték, hogy Németország közársaság.

A hamis zuzájú „Le Matin” és a többiek anyagihiány miatt hosszú cikket szenteltek a német nagykövet bemutatkozásának. Rosszakaratu dobhártyájukon felakadt a l'Empire szó, amely kétségtelenül oszársaságot jelent a sokkal szeledebb — birodalom szó mellett. Azt pedig nincs jogunk feltételezni a francia sovinsiztikról, hogy a fatális l'Empire szót helyesen alkalmazzák, ha a német közársaság nagyhövetéről van szó.

**Letartóztattak egy ukrán kémét.** Bukarestből jelentik: A fővárosi szigantica letartóztatta Panaitescu Stofant, Rakovszky ukrán népbiztos úgynökét, aki Oroszország számára kémkedett.

**Grozavescu Traján, a román Nemzeti Opera művésze, Paróti Erzsé és Bálint Béla, a kolozsvári Magyar Színház művészei, Dolly nővérek, a bukaresti „Alhambra” volt tagjai angol és magyar tárcduát Friedmann Andor zongoraművész kíséretével, valamint még több művész f. illepése teszi nivóssá a kolozsvári nyomdászok „Guttenberg-ünnepélyét”, amely június 25-én vasárnap lesz megtartva a „Brzó-kert” (Tordai ut 8) összes helyiségeiben. Az ünnepély délután 5 órakor kezdődik és tart reggelig. Műsor kezdete fél 7 órakor.**

**Forongás Turkesztánban.** Berlinből jelentik: A turkesztáni felkelés terjed. Buchara, Samara, Fergand és Taskend lakosai szintén felázadtak a bolsevista hatóságok ellen.

**Az ir nép döntése** Londonból jelentik: Az irországi választások eddigi eredménye azt bizonyítja, hogy az ir nép jelentékeny többsége helyesli a Downing-streeti szerződést. Dublinban csak egy közársasági-párti jutott mandátumhoz.

**Éhezik a német nép.** Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésen az agrárjavaslat tárgyalásánál Kraetzig szociáldemokrata beszédét mondot, amelyben kijelentette, hogy a tömegek nem akarják nyugodtan bevárni a fenyegető éhséget. Az agráriusok meztelen egoizmusra azt a veszélyt idézi fel, hogy a néptömegek saját maguk akarata megkönnyesítik és a polgárháborút előbbre helyezik az éhhalálánál.

**Newyork zsidósága hárommillió dollárt adott a Keren Hajjeszódok.** Newyorkból táviratozzák: Az amerikai cionista szervezet vezetősége Lodge szenátor tiszteletére, aki mint a külügyek előadója, a cionista rezolúciót a szenátus elé terjesztette és megszavaztatta, június hó tizenhetedikén nyilvános estély rendezt. Ez az estély az amerikai cionismus történetének egyik legfényesebb dátuma lett. A banketten többek között a következők tartottak ünnepi beszédeket: Lodge szenátor, Sokolov, Samuel Untermyer, Nathan Strauss és Peter Swizer. Ebből az alkalomból a hárommillió dollár előirányzott newyorki Keren Hajjeszód-kampányhoz még hiányzó száz ezer dollárt a jelenlevők nagy lelkesedés között adták össze. Ezzel a gyűtéssel Newyork város zsidósága hárommillió és néhányszor tízezer dollárt adott eddig a Keren Hajjeszódra.

**Hasachar a Tarbut lyceum héber ifjúsági egyesülete,** szombaton délután fél 4 órak tartja a tanév zárógyűlését, amelyen a választmány a rendes programon kívül az egyesület f. évi működéséről is jelentést tesz. A tagokat és érdeklődőket ezuton hívja meg a vezetőség.

**Borelia mentholos sóborszesz** a legjobb háziszer.

**A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni,** (akie a föld, azé az ország!).

**ELSŐ ERDÉLYRESZI ÉKSZERÁRU GYÁR**

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u)  
Telefon interurbán 2-13.  
Sürgőnycím: UVAERE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

**Vesz:**  
legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

**Gyárt és elad:**  
mindennemű ékszerárúkat.

**Vállal:**  
mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

**Vésnöki műterem.**  
Fogászati arany és forrasztó.  
Arany és ezüst huzalok és lemezek.  
**Csak visszafeladók részére!**

**Ha gyorsan készült, pontosan készült és jó tűzfát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz** (volt Jannotta és Foa) Strada Aprinzeiului (Spufagyár-ú.), Cluj. Telefon 2-30, 4-01, 2-30.

**Tak Róm**

A román gyászja va...  
született...  
kultusz...  
viseli 189...  
mány kult...  
ében ped...  
erdélyi rot...  
kedvtől...  
sőbb egyi...  
románok...  
több kor...  
Tagja a T...  
amely...  
lépett a...  
Ugyanez...  
resztül au...  
zába, me...  
letti autój...  
incidense...  
sággal. A...  
kült régi...  
pescuval,  
Románián...  
pése melle...  
netjében...  
hosszabb...  
Románia...  
tével utj...  
és koner...  
higyenli...  
szétszede...  
kormány...  
kita a ki...  
szlav din...  
is az ő m...  
ból a mu...  
pett, mi...  
magát s...  
veszut bi...  
Egyhavi...  
ment bi...  
miatt lem...  
a liberál...  
még részt...  
fel, ahol...  
külföldi...  
tífuszban...  
csak neg...  
az utóbbi...  
hir érke...  
tanul jele...  
hogy teg...  
ban meg...

Maniu nescu hal a követke...  
hir. A...  
levés...  
van R...  
halála...  
számun...  
nagyon...  
mutató...  
íránt...  
ellenzél

# Take Jonescu Rómában meghalt

Az Uj Kelet tudósítójától

A román politikai életnek nagy gyászja van. Take Jonescu volt miniszterelnök és külügyminiszter mell-halálgyulladása következtében Rómában meghalt. A volt miniszterelnök már a génuai konferencia óta betegesen fekszik egy előkelő római sanatóriumban, de halála mégis váratlanul jött. Többször jelentették már, hogy Take Jonescu állapota jobbra fordult, sőt az elmúlt héten már hazavárták pártbívei, akik a konzervatív demokrata párt végrehajtó bizottságának ülését az elnök hazatéréseig el is halasztották. Tegnapra azonban Take Jonescu állapota súlyosra fordult és rövid halála után beállott a katasztrófa.

### Egy élet története

Take Jonescu 1858 október 13-án született Plojestiban. Középkorai tanulmányait Bukarestben, a jogot Párisban végezte. 1881-ben visszatért az országba és rövidesen a legkeresettebb ügyvéd lett. Politikai pályáját mint lelkes liberális kezdte meg. Az ultraliberális „Romanul” munkatársa volt, 1884-ben pedig Bratiu-napárti programmal megválasztották képviselőnek. A következő évben már az ellenzékhez csatlakozik s csakhamar a parlament egyik legkiválóbb szóvivőjévé fejlődik. 1891-ben foglal helyet először a kormányban, mint a Lascar Catargiu-kormány külügyminisztere. Tisztségét 1895-ig viseli. 1895-ben a Cautucuzino-kormány külügyminisztere, a következő évben pedig pénzügyminiszter. Az erdélyi románság küzdelmeit pályája kezdetétől figyelemmel kíséri és később egyik legnagyobbat harcosa a románok egységesítésének. 1913-ig több kormány pénzügyminisztere volt. Tagja a Titu Majoroscu-kormánynak is, amely Bulgáriát ellenében háborúba lépett a Balkán háború idején. Ugyanez évben Magyarországon keresztül autórinduláson ment Rómába, mely alkalommal Déva melletti autóját levő román zászló miatt incidens támadt a magyar csendőrséggel. A háború kitörése előtt kibékült régi politikai ellenfelével, Filipescuval, akivel együtt küzdenek Romániának a háborúba való belépése mellett. Bratiu-n háborús kabinetjében miniszterelnökhelyettes lett, hosszabb ideig Párisban képviselte Románia érdekeit. A háború végzetével utjai elválnak a liberálisoktól és konzervatív demokrata pártjával megrendülő álláspontot foglal el a szociálisok között. Mint az Averescu-kormány külügyminisztere megalkalta a kizárólagos a román jogszabályok dinasztia egyesítésének eszméje és az ő műve. Az Averescu-kormánytól a múlt év novemberében kilépett, mire Averescu sem tarthatta magát s utára a korona Take Jonescut bízta meg kormányalkúttal. Egyhavi kormányzás után a parlament bizalmatlansági nyilatkozata miatt lemondott és átengedte a teret a liberálisoknak. A választásokon még résztvett és Nagybanjárást lépett fel, ahol meg is választották. E után külföldre utazott, Rómában azonban tifussal megbetegedett. Egészsége csak nagy nehezen állott helyre, de az utóbbi időben csupa megnyugtató hír érkezett róla. Most egész váratlanul jelent egy szűkszávu távirat, hogy tegnap reggel 8 órakor Rómában meghalt.

### Maniu az elhunytól

Maniu Gyula, amikor Take Jonescu halálának hírt vele közölte, a következőket mondta:

— Mélyen lesújt ez a szomorú hír. A mai időben, amikor oly kevés arra alkalmas államférfia van Romániának, Take Jonescu halála nagy veszteséget jelent számunkra. Az elhunyt Erdélyt nagyon szerette és nagy megértést mutatott az erdélyi problémák iránt. Épen szándékom volt az ellenzéki pártok közötti megegye-

zésre irányuló akciók során Take Jonescutal érintkezésbe lépni és most a sors kiragadta őt körünkből. Ilyen államférfi halála, akit a külföld is nagyrabecsül, mindnyájunk közös és nagy vesztesége.

### A nemzet halottja

Lukarest, június 22. A fővárosi sajtó meleg cikkeiben bucsúztatja Take Jonescut. A halálhír nagy megdöbbenést okozott a demokratikus klubban. A külügyminisztérium és jockey-klub kitüntette a gyászlobogót. A kor-

mány Take Jonescut a nemzet halottjaként fogja emlegetni.

### A francia sajtó részvéte

Páris, június 22. A sajtó szép nekrológokban emlékszik meg Take Jonescu haláláról. A „Le Temps” különösen a somlegesség és a háború idejében folytatott politikáját magasztalja és részvétét fejezi ki Romániának, amely egyik legde-  
rőbb fiát és legjobb szónokát vesztette el. Take Jonescu a kisantant megalakításával a világtörténelemben írta be nevét. Halálát egész Franciaország gyászolja.

# A Horowitz-örökség bonyodalma

## Levelek és sürgetések az Uj Kelethez

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az Uj Kelet egyik utóbbi számában közöltük azt a szenzációs örökségi esetet, amely ha minden vonatkozásában megfelel a tényeknek, az erdélyi Horowitz-családot milliókhoz juttatja, nem osztják, hanem amerikai milliókhoz, ami legalább is figyelemreméltó esemény a boldog örökségi szempontjából elsősorban, de nem utolsósorban a román állami kincstár szempontjából.

A forró érdeklődésben is megmaradt a sorrend. A cikk megjelenése óta az ország egész minden tájáról a Horowitzok tekintélyes száma táborából özönölni jönnek a levelek hozzáuk; a Horowitzok nemcsak az ügy állása iránt érdeklődnek, hanem többben az örökség történetét is ismerni vélik. Már husz huszontöt évvel ezelőtt megjelentek Horowitz-örökségi cikkek, amikor az örökösök összeg nem duzzadt oda, ahol most van és a dollár sem emelkedett a valuták trónjára. De akkor az ügy elaludt és a Horowitzok nem háborgatták álmában. Most fölémadt és a leromlott valutájú örökösök előtt a dollár valutáris gyarapodása arányában nőtt meg az örökség elérése utáni végyakozás. Megirtuk, hogy amikor az ügy arra megérkezik, fölhevítjük a kérdést, hogy a családhoz tartozók megjelenését. Annakidején körüljött majd a fölhevítést, de családhiányukra még nem vagyunk berendezve és kérjük az érdeklődőket, legyenek türelmesek.

Itt közöljük a levéltömeg közül Horowitz Armin főrabbi irását, amely talán csillapítani fogja némelyek ideges türelmetlenségét és Horowitz Saul, kereskedő jellemző levélét.

### Tisztelt Szerkesztőség!

Beccs lapja 129. számában „140 millió dollárt örökölt az erdélyi Horowitz család” cím alatt megjelent cikkére vonatkozólag megboldogult nagyatyám, Horovitz Hirsch szinéváraljai rabbi szent emlékének, valamint néhai nagybátyám iránti kegyeletemnek tartozom szíves, hogy a jelzett közlemény egyes téves adatait a következőkben rektifikáljam.

Ugyanis 1851-ben meghalt nagyatyámnak négy fia volt: és pedig: 1. József Jonáthán, 2. Ráfael Beis, 3. Mordcháj (megboldogult) édesatyám, volt szilagyómyói főrabbi) és 4. Sámuel. A legidősebb, József Jonáthán született 5578 (1818) áb hó 9-én, meghalt 5628 (1868) Tébéth hó 25-én és Szinéváralján van eltemetve. Hogy milyen alaptalan az a beállítás, hogy bold. nagyatyám, z. l., indítatva érozate volna magát „elízni házából Jozsef nevű fiát”, aki aztán „Amerikában kikeresztelkedett”, — kitűnik a szinéváraljai zsidó temetőbe még ma is meglévő sírkövének szövegéből.

Hogy ez a „fiatalkoru s nagy tudományu, éjjel nappal a Tórában buvárkodó istenfélő jámbor” József Jonáthán, akinek osontjai már régen elporladtak, nem lehet azonos az állítólag San-Franciskóban elhalt Horovitz József „anglikán püspök” ó néhai eminenciájával, talán nem is szorul bővebb bizonyításra... Nincs kizárva azonban az a lehetőség, hogy a szóban levő püspök ur

(József) unokája bold. Jozsef Jonáthán nagybátyámnak. Nem ritkaság, hogy istenfélő történelmes zsidóknak kikeresztelkedett unokáik legyenek, akik néhanspánja a püspöki süveget is öltözik.

Mindenesetre meg kívánom állapítani azt, hogy az efféle zsidó-püspökök után öröklendő pénz föltételű — „kóser”.

Sibiu, 1922. június 19.

Kiváló tisztelettel  
Horovitz Armin  
ort. főrabbi.

Szívesen adjuk közre a levelet és bár nem kívánjuk megbolygatni néhai Horovitz József emlékeit a profán örökségi ügygel, szívből kívánjuk mégis, hogy ide Erdélybe szabadjon az örökség és ne maradjon ott a gögös dollárok hazájában.

Ize a másik levél:

Timisoara, 1922 június hó 19-én.

### Igen tisztelt szerkesztőség!

Nagy örömmel olvastam ma t. lapjában, hogy a szinéváraljai Horovitz-család öröksői egy leider kitént Horovitznak, aki szintén erdélyi volt, nagy alázatjal jelentkeztem én is, önközz. Eredeti születési bizonyítványom van, hogy Szolnok-Deboka megyében, Betlen járásban, Sajószent-andráson 1870-ben születtem. Szüleimnek, apám z. o. l. születést szinétén a fenti megyében, Giroit faluban 1840-ben, neve volt Horovitz Lajos, meghalt Kolozsvárt 1893-ban: apámnak az apja is Erdélyben született, szintén a fenti faluban és mind lévi törzsből. Lehet, hogy ha a mianderható akarja én is fogok részesei lenni abban a rengeteg nagy vagyonban és úgy hiszem, hogy az egész Horovitz család, aki mint örökösök, össze fognak adni legalább egymillió dollárt a szent Keren Hajjeszódának, úgy kívánom és óhajtom én — Legyen szíves ez én zivemnek óhajját b. lapjában hirdetni, hogy ez a drága föld, mely millió zsidó vérrel meg van áztatva és sok millió könny fohászoktól érte, az a ádnász hákejdes legyen már a miénk. A legnemesebb tisztelettel és hitroknai üdvvel maradok a zizatos szolgáljuk

Horovitz Saul  
volt rabbi h. és most kereskedő.

Rákóczi-utca 6. sz.

Erzsébetváros—Timisoara.

A jámbor kívánsághoz szívből csatlakozunk és igazán üdítő dolognak tartanánk, ha egyetlen erdélyi családtól egymillió dollár jutna zsidó közélra. Ha az örökség maga kötes is még, az kétségtelen és ezáltal is beigazoódott, hogy a szegény embernek a szíve mindig a helyén van és akár amerikai pénzben is bemutatja önzetlenségét és hőkezűségét.

# IFJU KELET

Zsidó Ifjusági folyóirat  
Előfizetési ár egy évre 80 lel.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

# Az amerikai Joint zsidó-kórháza Munkácson és Huszton

Nyolcvanezer dollár készpénz, huszonhatezer dollár értékű gyógyszer. A munkácsi zsidók nem akarták a kórházat. Társadalmi akció a ruszinszkói zsidóság körében

Az Uj Kelet tudósítójától

Az Uj Kelet tegnapi számában hírt adott arról az impozáns négyü lésről, melyet a kosicei zsidóság, az ottani cionista szervezet egészé alatt rendezett és amely örvendates bizonyi éka annak, hogy a szlovenszkói zsidóság komoly szervezkedése is megkezdődött már. A jelek azt mutatják, hogy ez a zsidó megozdu-lás Csehszlovákiában, nemcsak politikai, hanem általános társadalmi tőren is kezdetét vette és az amerikai Joint kezdeményezésére imponáló arányokban halad a legfigyelemreméltóbb eredmények felé. A munkácsi zsidókórház akciójáról már hírt adott az Uj Kelet. Most a kosicei „Mogyar Hirlop” jelelti, hogy az amerikai Joint jóvoltából a közeli jövőben két hatalmas kórház épül Ruszinszkóban és pedig több mint ötmillió koronás költséggel. Az egyik Munkácson, a másik Huszton. A Joint már három hónappal ezelőtt értesítette a munkácsi zsidóságot, hogy egy zsidókórház céljaira tízezer dollárt utalt át Munkácsra, azonban a pénz átvételétől mindenképen huzódottak a munkácsi zsidók hivatasos vezetői. Reismann Sámuel hitközségi elnök azzal háritotta el magától az amerikaiak nagylelkű aján-dékát, hogy a hitközség rengeteg te-endője mellett nem foglalkozhatik a kórház létesítésével, de nem vállalta ezt Neuberger Ernő, a Chevra Kadisa elnöke sem.

Most Munkácson volt Waldmann, a Joint párisi vezérigazgatója és tanácskozára hivta össze a zsidóság vezetőit. Ezen a tanácskozáson Waldmann vezérigazgató kijelentette, hogy a munkácsi zsidókórházat mindenképen meg kell csinálni. Felvilágosították Waldmann, hogy a halogatásnak egyik főakadálya az, hogy a Kalmer Adolf báró által zsidókórház céljaira adományozott Kalmer-kastélyban most a zsupanátus van elhelyezve. Waldmann erre kijelentette, hogy akkor új épületeket kell emelni a kórháznak és a Joint nem áll meg a tizer dolláros adománnyal,

hanem nyolcvanezer dollárra emeli fel a zsidókórházra adott összeget,

sőt azt is közölte a párisi vezérigazgató, hogy 26 000 dollár értékű kórházi felszerelést is küld Ruszinszkóba a zsidókórház részére.

Reismann hitközségi elnök erre — informátorunk szerint — azt a meglepő kijelentést tette, hogy „neveljünk egészséges zsidó ifjakat és akkor nem lesz szükség kórházra”.

Neumann indítványára azután kimondták, hogy a Joint ajándékát hálás szívvel fogadják és 24 tagu kórházi bizottságot alakítanak, amely a zsidókórház ügyét a megvalósításhoz juttassa. Kimondta az értekezlet, hogy ebbe a bizottságba a ruszinszkói zsidóság összes vezetőit beválasztják, valamint azt is elhatározták, hogy abban az esetben, ha a zsupanátus nem adja át a Kalmer-kastélyt hivatásának, akkor új épületeket emelnek Munkácson a zsidókórháznak.

A 80 000 dollárból 20 ezer dollárt átadnak Husznak, egy ott létesítendő zsidó kórház céljaira. Ugy a huszti, mint a munkácsi zsidókórházba bármely felszerelési beteget egyaránt fölvesznek majd.

Utipeleket 48 óra alatt láttamoz.  
Felvezetéseket — Felvezetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirel 4. l. emelet. 2917-1

án, a román Baróti Erzi szári Magyar y nővérek, a t tagjai an-  
ett Friedmann éretével, vala-  
llépése teszi  
adások „Gu-  
y június 25-én  
„Brezlő-kert-  
iségeiben. Az  
sor kérdődik  
szedete fél 7

ztánban Ber-  
kesztáni fel-  
amara, Fer-  
i szintén fel-  
óságok ellen.  
Londonból  
választások  
onyítja, hogy  
öbbsége he-  
i szerződést.  
közlársasági-  
oz.

nép. Berlin-  
ni gyűlésen  
ésénél Krae-  
szédet mon-  
te, hogy a  
gyogodtan be-  
get. Az ag-  
musa azt a  
a néptöme-  
k majd ma-  
bolgárháborút  
talánál.  
A hárommillió  
Hajjeszódok.  
Az amerikai  
ege Lodge sze-  
t a külügyek  
t a szenátus  
szavazata, ju-  
nyilvános es-  
stély az ama-  
ntének egyik  
lett. A ban-  
a következők  
deket: Lodge  
el Untermyer,  
Swisher. Eb-  
rommillió dol-  
ki Keren Haj-  
hiányzó száz  
nagy lelkes-  
Ezzel a gyűj-  
dősága három-  
tizezer dollárt  
jjeszódra.

lyceum héber  
máton delután  
év zárulását,  
rendes progra-  
f. évi működé-  
A tagokat és  
hívja meg a  
séborszesz a

országunk föld-  
jdonába vissza-  
z az ország).

RESZI  
GYÁR  
Szappan-u.)  
2-13.  
ERE Cluj.  
gykereskedés.

an min-  
ezüstöt.  
elad:  
erárukat.

:  
munkákat,  
akításokat.

iterem.  
s forrasztó.  
t hu-  
ezek.

szere!

ada April-jarok  
2-20, 4-10, 2-10

# KÖZGAZDASÁG

## Mit határozott az import-export bizottság

Tilos a báránypőr és a faszén kivitele. Szabaddá teszik a tűzifa és a tojás kivitelét

Az Uj Kelet tudósítójától

Bukarest, június 22. Rövid táviratban beszámoltunk tegnap az import-export bizottság legutolsó üléséről, amelynek határozatairól a következő részletet sikerült megtudni.

A régi királyság területéről való állatkivitel tilalmat a bizottság felfüggesztette. Hosszas tanácskozások után elhatározták, hogy a kivitelre kerülő állatállomány egyharmadrésze a regáltól kivétel. A belső kontingentálási kvóta egyharmad része is regáltól kivétel. A többi két-harmadrész kizárólag erdélyi lehet. A ragáltól a következő feltétellel mellett lehet exportálni. Az exportőr átad a köztulajdonosnak bizonyos előszűrt, amelynek megfelelően kiviteli engedélyt nyer. Aki például tízezer kilogramm ad át belső fogyasztásra, hat-ezer kilogramm élő állatot vihet külföldre.

A báránypőrök kivitelét a bizottság teljesen megtiltotta és a tilalmat mindaddig fenntartja, míg a békért jelentésekből meg nem állapítja, fedezve van-e a hadsereg báránypőr-szükséglete vagy sem. Ugyancsak felfüggesztette a bizottság a vadállatok kivitelét is, további intézkedésig.

Ezrel szemben szabaddá tette az import-export bizottság a lenese és a borsó kivitelét. A régi terméskből való lenese és borsó kivitele tehát szabad, a feanálló vámtarifá kivitelét illetékeinek lefizetése után.

A bizottság közli, hogy a faszén kivitele, eme árucikk belső magas árara való tekintettel, a legszigorubban tilos. Beavatott helyen szerzett értesülés szerint a jövő héten szabaddá teszik a tűzifa kivitelét ötven-százalékos belső fogyasztási kvóta ellenében. A bizottság jövő heti ülésén fog foglalkozni a tojás kiviteli ügyével is és minden valószínűség szerint a kiviteli tilalmat felfüggeszti.

## Belföld

(x) Az erdélyi és bánáti tojásexportőrök szindikátusának ülése. Többször hírt adtunk már arról a súlyos válságról, amelybe a tojás-kiviteli tilalom juttatta az erdélyi és bánáti tojás-kereskedőket és termelőket. A tilalom felfüggesztésére irányuló lépések megbeszélése ügyében tegnap az erdélyi és bánáti tojásexportőrök szindikátusa nagyfontosságú ülést tartott; a termelők is nagy számban jelentek meg. Több termelő bejelentette csatlakozását a tojás-szindikátushoz és felszólalásukban vázolták azt a válságos helyzetet, amelybe őket a tojás-kiviteli tilalom sodorta. A szindikátus elhatározta, hogy termelőkből álló küldöttséget meneszt a kormányhoz, amely memorandumban kérni fogja a tojás-kiviteli tilalom feloldását és azt, hogy a tojás-kivitelre első sorban, mint arra legilletékesebb, a szindikátus kapjon engedélyt. A szindikátus egyúttal rosszaságát fejezte ki egyes nagy-öcök eljárása miatt, amelyek intervenciálnak, hogy monopolisztikus alapon magukhoz ragadják a tojás-kivitel. E kérdésben a kormányhoz közelálló személyiség vezetése alatt magánál Vintila Bratianu pénzügyminiszternél intervenciálnak és felvilágosítják, hogy a koncorciumnak adandó esetleges monopólium csak a termelő osztály kiűzörzését jelentheti. Remélhető, hogy az intervenciának meg is lesz a kellő sikere. Végül elhatározta a szindikátus egy tojás-termelő és értékesítő szövetekezést felállítását is. A szükséges munkálatoz elvégzésével a szindikátus igazgatóját bízták meg.

(x) Négy-százezer vagon gabonát exportál Románia. Bukarestből táviratozzák: Sassu ipar- és kereskedelmi miniszter kijelentette az „Universul“-nak, hogy ellene van a maximális áraknak és hiva a szabadkereskedelemnek. A gabonakivitel négy-száz-ezer vagon fog kitenni, ami mintegy 21 milliárd lei bevételt jelent az államnak.

(x) Leszorítják a cement árát. Bukarestből írják: Tegnap az iparügyi minisztériumban ankétát tartottak a cement árának leszorítása ügyében. Előadó Bonifaciu, a muakatügyi miniszterium építkezési osztályának vezetője volt, aki kifejtette az okokat, amelyek miatt az építkezések ország-szerte nehezen haladnak előre. Javaslatára az ankét előterjesztést nyújtott be a kormánynak, amelyben sürgős intézkedéseket kér a cement árának mielőbbi leszorítása ügyében. A kormány ezirányú intézkedései a közeli napokra várhatók.

(x) Meghosszabították a gabona-kiviteli permiszek érvényét. Bukarestből jelentik, hogy a pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki a kiadott, de eddig még végre nem hajtott gabonakiviteli engedélyek ügyében. Eszerint a kiviteli engedélyek érvényét július tizenötödikéig meghosszabbították.

(x) A bányaezgyesület megkezdte működését. Az Erdélyi és Bánáti Bányászati és Kohóvállalatok Egyesülete megtartotta első érdemleges ülését. Az ülésen szóba kerültek a bányavállalatok jogi helyzetének bizonytalanságai, a bányai ipar közgazdasági terhatatlan volta, az amugy is hiányzó vállalkozási kedvnek a koncessziók felülvizsgálása céljából kiadott legutóbbi pénzügyminiszteri rendelet folytán beállt teljes megbénulása, a robbantó anyagok behozatalának monopolizálásából származó súlyos zavarok, a kitermelt szén, arany és ezüst termékek forgalombahozatalának és értékesítésének sérelmei. Megállapították a bányai ipari vállalkozók, hogy a kormány az ési ülészakon új bányatörvényt kíván megszavaztatni s ennek az új törvénynek az előkészítését már el is végeztette anélkül, hogy az érdekelteknek ezt tudomására hozta volna. Határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint kéri az egyesület delegátusainak a törvényelőkészítő bizottságba való azonnali felvételét. Kéri az egyesület véleményének meghallgatását, idevonatkozó javaslatainak elfogadását és nem nyugosznak bele a jelenlegi bizottság által elkészített javaslataknak törvényerőre emelésébe, mert ez a javaslat a bányai ipar monopolizálását célzó törekvésével egész gazdasági életünk katasztrófát hoz. Tiltakoztak a bányai ipari termelés ellenőrzésének szakismerttel nem bíróságok hatáskörébe való utalása ellen is és kérték a koncessziók revízióját célzó 26773 számú pénzügyminiszteri rendelet sérelmes pontjainak módosítását. Végül megvitatták a bányai ipari termelés fellendülését akadályozó forgalmi kérdéseket, munkáskérdéseket és növekvő közterhek aktuális problémáit. Munkaprogramot dolgoztak ki s elhatározták az egyesület legsürgősebb kiépítést egész Nagyrománia területére.

## Külföld

(x) Az eszt nagyiparosok nem tudnak kereskedni Oroszországgal. Revalból táviratozzák: Az eszt nagyiparosok küldöttsége többhavi tanulmányút után visszaérkezett Oroszországból. A delegáció szerint Oroszországgal a kereskedelem lehetetlen, mert nincs sem pénz, sem áruja.

(x) Uj mangán-telepek Magyarországon. Budapesti tudósítónk jelenti: Veszprémmegyében, Zichy Béla gróf birtokán, gazdag mangántelepeket fedeztek fel. A mangántelepek kiaknázására és értékesítésére külföldi érdeklőséggel szövetekezett pénzcsoport alakult.

# SPORT

## A KKASE jubileuma

### Az ünnepségek programja

Az Uj Kelet tudósítójától

A Kolozsvári Kereskedelmi Alkalmazottak Sport Egyesülete tizéves fennállásának jubileumi ünnepsége keretében június 24-én és 25-én rendezi Kolozsvár város tornász csapatbajnokságát. A versenyszámok a következők:

Cluj (Kolozsvár) város ötös tornász csapatbajnoksága. Nyújtó (junior egyéni) Korlát (senior egyéni). Ló (kezdők egyéni). 60 m. siktutás nők részére. Magasugrás nők részére. Távolugrás nők részére.

A versenyben csak az FSSR-hez tartozó egyesületek amatőr tornászai vehetnek részt. A versenyzők indulási szándékukat a startjukt megelőző versenykör megkezdéséig a versenytitkárnál a helyszínen bejelenteni tartoznak. A pálya területén csak a hivatalos személyek és a megnevezett versenyszámokban induló tornászok, illetve atléták tartózkodhatnak. A versenyszámoknál a helyezést a zsűri által megállapított pontok összege határozza meg. A szerversenyeken minden versenyző az előírt gyakorlatokat és egy-egy szabadon választott gyakorlatot köteles végezni és mindkét gyakorlat pontszámának összegéből állapítja meg a zsűri a helyezéseket. Kezdők mindazok kik nyilvános versenyen nem szerepeltek az illető szorán (Házi verseny nem számít). Juniorok mindazok, kik nyilvános versenyen szerepeltek ugyan, de nem nyertek még első díjat.

Díjazás: A bajnoki csapatverseny I. helyezette: 5 darab nagy ezüst érem és a KKASE jubilaris tiszteletdíja. II. helyezette: 5 darab kis ezüst érem. III. helyezette: 5 darab bronz érem. Az egyéni versenyeknél (ugy az atlétikai, mint a tornász számoknál I. díj nagy ezüst, II. díj kis ezüst, III. díj bronz érem.

Az időrendi beosztás megváltoztatásának csak a FSSR szakosztályának jóváhagyásával van helye. Kedvezőten idő esetén a tornászszámokat az időbeosztásban irt időben az unitarius kollégium tornatermében tartják meg.

### Időbeosztás

Június 24-én d. u. 3 órai kezdettel: Közös szabadgyakorlatok próbjá. Ló, kezdők részére (egyéni) előírt gyakorlatok. Nyújtó junior (egyéni) előírt gyakorlatok. Korlát senior (egyéni) előírt gyakorlatok. Futballmérkőzés a Haggibbor I. b. és a KKASE I. b. csapatai között.

Június 25-én d. e. 9 órai kezdettel: Ló kezdők részére (egyéni) szabadon választott gyakorlatok. Nyújtó junior (egyéni) szabadon választott gyakorlatok. Korlát senior (egyéni) szabadon választott gyakorlatok. Ló (csapatverseny) előírt gyakorlatok. Nyújtó (csapatverseny) előírt gyakorlatok. Korlát (csapatverseny) előírt gyakorlatok. Közös szabadgyakorlatok próbjá.

Június 25-én d. u. 3 órai kezdettel: Közös szabadgyakorlatok zenére. Ló, csapatverseny, szabadon választott gyakorlatok. 60 m. női siktutás. Korlát-csapatverseny, szabadon választott gyakorlatok. Magasugrás nők részére. Nyújtó csapatverseny, szabadon választott gyakorlatok. Távolugrás nők részére. Minia csapatok és gulák. Futballmatch a NAC-KKASE csapatai között. Eredményki hirdetés és díjkiosztás.

A tornaszámokra eddig a Bistritzer Turn Verein, a Székelykereszturi Testgyakorlók Köre, az Univeristatea és Victoria versenyzői neveztek be. A sportünnepély iránt nagy az érdeklődés. Jegyelvétel a Sándor Testvérek és az Au Bon Gout cégnél.

### Labdarugás

Makkabea (Nagyvárad) - Nagyszalontai SC 1:1 (1:0). Nagyszalontán folyt le a közönség élénk érdeklődése

mellett az igen érdekes barátságos mérkőzés. A Makkabea nap ellen kezd, az első negyedórán így az NSC van fölényben. Majd frontba jön a nagyváradi zsidó csapat, Goldstein I. jobb-szélső veszélyes lefutásait azonban a belső csatárok nem tudják értékesíteni. A 30. percben Kinigli II. szabadrugását Kádár II. védhetetlen lövéssel a há-lóba juttatja és a Makkabea megérezzi a vezetést. A második félidőben az NSC változtat a csapat összeállításán. Répási, a kitünő hávéd a csatárorba megy és már a 3. percben egyéni ki-szökés befejezőeként kiegyenlít. A Makkabea hatalmas tempót diktál, állandóan ostromolja ellenfele kapuját, de Erdős kapus nagy bravúrral mindent ment. A mérkőzés utolsó negyedórájában az NSC támad, de Répási erős lövéseit Wohl kapus biztosan fogja. Makkabea támadással ér véget a játék. A nagyváradi csapatban Goldstein I., Grünfeld, Kinigli II. és Wohl tünnek ki, az NSC-ben Répási, Danján és Zsák voltak igen jók. A mérkőzést Gergely (nagyváradi Török) bíró vezette.

### Atlétika

Az Egyetértés atlétikai versenyé-héz. A nagyváradi Egyetértés jubileumi atlétikai versenyéről szóló tudósításban a gerelyvetés harmadik helyezettejét tévesen Rozman-nak tüntettük fel. A versenyben a harmadik helyen Rot-mann Arnold, a nagyváradi Makkabea Sportegylet agilis főtitkára végzett.

# AZ UJ KELET

könyvszfalyánál megrendelhetők a következő könyvek:

### Zsidó regények

Fényes Samu: Jidli első változása ..... ára 33 lei  
S. J. Agnon: És a meg-görbeedt kiegyene-sedik ..... ára 30 lei  
A két kötet az Uj Kelet előfizetőinek 58 lei.

### Max Nordau,

a cionizmus nagy költőjének művei:

Doktor Kohn ..... ára 20 lei  
Mesék ..... ára 15 lei  
A két kötet együttes ára 30 lei.

### Kadima kiskönyvei

Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben.. ára 10 lei  
Kaczér Illés: Gölem ember akar lenni .. ára 10 lei  
Gizskalay János: A titok ..... ára 10 lei  
A három kötet ára 25 lei.

### A zsidó élet problémáit fejtegeti

Schemarja Gorelik: Cion és Goltuz ..... ára 6 lei  
Sombart Werner: A zsidók jövője ..... ára 8 lei  
Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza..... ára 15 lei  
Majrovits M. Jehuda: Tóra és Cionizmus..... ára 6 lei  
Hatikvah (kotta) ..... ára 20 lei  
A három kötet együttes ára 32 lei.  
Liehthaim Richard: A zsidó Palesztina felépítése ..... ára 6 lei  
Max Brod: A cionizmus harmadik korszaka.. ára 6 lei  
Nachum Goldmann: A zsidó nemzet köve-telése ..... ára 5 lei  
Dr. Bernstein S.: A cio-nizmus ..... ára 8 lei  
A nyolc kötet együttes ára 52 lei.

Állandóan drágul a könyv! Siessen! Rendelje meg az Uj Kelet könyvszfalyánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

# SZIN

A jövő é A ko-gatósága szandó e Ez az 5-én kez havának

Kétfél opera- és donság, vényes é- tiven elő A pre-árai egy

Páholy I. r. zsidó I. r. zsidó II-V. II. r. zsidó V-X. I. r. tárn I-V. II. r. tárn I-V. Ezenk szá-alko A ren

Páholy I. r. zsidó I. r. zsidó II-IV. II. r. zsidó V-X. I. r. tárn I-V. s II. r. tárn I-V. s Ezenk szá-alko A bérl-letben elő Bérelni Az évad f-kezeseket Bérelni dődőleg na óráig a m-jában. Az ide-2-áig tartja Cluj-E

Péntek: E- vendég premie rendes Szombat: tanulás Opera- szám. I- vezető Vasárnap és Gó- Szentgy- Mérséké Vasárnap e- ságok e- nagybá- nyire tu Ezenkiv- és Gó- játékáva helyáral helyáral A műsorra megválth Felelős szer- Kiadó: FRA Szerkesz

Nagy tétel jegyü cern

# SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

## MAGYAR SZÍNHÁZ

### A jövő évi bérletek a magyar színházban.

A kolozsvári magyar színház igazgatósága az 1922-23. évadban lejátszandó előadásokra bérletet nyit.

Ez az évad-bérlet szeptember hó 5-én kezdődik és tart 1923. év június havának közepéig.

Kétféle bérlet lesz: 1. Premier, opera- és repriz-bérlet, mely hatvan újdonság, opera és repriz-előadásokra érvényes és 2. rendes napibérlet száztíven előadásra.

A premier-, opera- és repriz-bérletek árai egy évadra:

	Havi részlet	
Páholy	6660 lei	740 lei
I. r. zsöllye I. s.	2340	260
I. r. zsöllye		
II-V. sor	1800	200
II. r. zsöllye		
V-X. sor	1440	160
I. r. támlásszék		
I-V. sor	1260	140
II. r. támlásszék		
I-V. sor	900	100

Ezenkívül a bérlő fizeti a tizenhat-százalékos jegyadót.

A rendes napi bérlet árai:

	Egész bérlet 150 előadásra	Havi részlet 1/3 bérlet 50 előadásra	Havi részlet
Páholy	12420	1380	4140 460
I. r. zsöllye I. s.	4380	480	1440 160
I. r. zsöllye			
II-IV. sor	3375	375	1125 125
II. r. zsöllye			
V-X. sor	2700	300	900 100
I. r. támlásszék			
I-V. sor	2295	255	765 85
II. r. támlásszék			
I-V. sor	1620	180	540 60

Ezenkívül a bérlő fizeti a tizenhat-százalékos jegyadót.

A bérlet kilenc egyenlő havi részletben előre fizetendő.

Bérelői csakis egész évadra lehet. Az évad folyamán későbbi bérletjelentkezéseket a színház el nem fogadhat.

Bérelői lehet június hó 25-étől kezdődőleg naponként délelőtt 10 órától 1 óráig a magyar színház titkári irodájában.

Az ideai bérlők helyeit július hó 2-áig tartja fenn a színház.

Cluj-Kolozsvár, június hó 20 án.  
Az igazgatóság.

### Heti műsor

Péntek: Éva. (Operett-repriz. Berky Lili vendégjátékával. A földszinten premier-helyárral, az erkélyen rendes helyárral)

Szombat: Ernáni (Opera-repriz. Uj betanulással és új szereposztással. Opera-helyárral. Opera-bérlet 29. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. u.: Tót leány. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Szentgyörgyi István főllépésével. Mérsékelt helyárral.)

Vasárnap este: Uj kabszó. (Ujdon-ságok először. Nulla ur. Az amerikai nagybácsi. Község dögében. Meny-nyire tud marha lenni egy férj. Ezenkívül magánszámok. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendég-játékával. A földszinten premier-helyárral, az erkélyen rendes-helyárral.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: FRATERNITAS nyomdaváll.

Szerkesztőségi telefonszám 977.

Nagy tétel valódi „Kutya” jegyű cérna érkezett

## „Orient”

kendő- és rövidáru nagykereskedéshez Cluj, Szép-utca

## Valutapiac június 22-én

TÖZSDÉK	Lei	cseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszt. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	langy-márka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		302 800	5050 4825	1350 1356	29 29	755 767	125 108	1750 1650	680 695	204	102	375 15750	158 15750		97	
Bécs valuta deviza	9050	27350	4425	1135	2700	69250		1510	625			325 14200	4540			
Prága valuta deviza			1660	4550	993	25975	33	525	23250	70	3450	11650 523250	2021 3455			
Berlin valuta deviza		621		2830	6065	1595	22750	3390	1440			32525	125			
Zürich valuta deviza		1005	160	4585		2570	325 375	54	2355	175		1125 527	20250			
Paris valuta deviza	745	2225	335		21950	5840	009		5118				1155			
Budapest valuta deviza	622 62750	1865 1870	302 299	3003 8150	184 185	4725 4825	675 670		4350 4350	1270						

### Kereskedők és viszontelárúsítók figyelmébe!

2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. Szállítunk legolcsóbb napi árban postai szétküldéssei.

**Gutfried és Herskovits**  
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

## PROGRESS

Rövidáru nagykereskedés

Oradea-Mare Nagypiac 5. Telefon 455.

Kereskedők legolcsóbb bevásárlási forrása

### Refz, meszelő és ecsetgyár!

Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. Stern S. Endre, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

### Molyirtók:

Mirtolin, Molytea, Camphor

### Rovarporok:

Zacherlin, svábbogárpor

### Poloskairtók;

### Palkány és egér-irtó szerek

legolcsóbban beszerezhetők:

## „Rózsa”

nagydrogéria és vegyészeti gyár detail-fizletében. Cluj, P Unirii (Mátyás kir.-tér) 26. Telefon 7-91.

### Hitter és Breuer

szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők

Oradea-Mare—Nagyvárad Gilányi-u. 8. sz.

Saját földenkben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1351



## „Kálnai” Malomkögyár

Targu-Mures—Marosvásárhely

Gyárt legnagyobb teljesítményű, úgy buza, mint tengei örlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkövet. Minőségért garantálom! 1367

### Engros eladás!

1342

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

## Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.

Engros eladás!

## WOHANKA

Wilhelm Kuhler, Remscheid, egyedárusítása. Körfűrészlapok minden méretben eredeti gyári áron. 00000000

## WOHANKA

és Társa Utóda Rt. Bizományi raktára Nagyvárad, Nagypiac 14.

### Hercules gyermekkocsigyár Rt.



Főtereket Baumzweig Arnold, Cluj, Strada Reg. Ferdinand (Wesselényi M-u.) 25. szám. Állandó nagy raktár minden-nemű gyermekkocsikban. Árjegyzéket Engros kívánatra küld. Engros 3451

### Rottmann Károly és Tsai

részvénytársaság 1220

Timisiora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szeszdenaturáló telep. Szilvórium és törköly-főzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagy-kereskedés.

### Utazó bőrönd és táská

legjobb minőségben kapható

Farmati bőröndösnél

Cluj, Str. Memorandului (Unité-u.) 16.

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!

Órák Arany

Ékszerek Ezüst

Mindennemű Ujdonságok

Ajándéktárgyak

legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld

Fenyő és Braunfeld

cég volt beltágjának modern ékszerüzlete

Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobó-féle helyiség). — Telefon 6-43.

### APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jelligés hirdésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A bérlethez ajánlatok helyi hirdetésnek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Azonnali belépésre keres román, magyar és német levelezőt vagy levelezőnőt az Ipar és Keresk Bank Rt. Cluj Deák F.-u. 49. 4068-1

Hirdetési és nyomdászakmában jártas akvizitőrök felvételnek. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Azonnali belépésre keresek ügyes kiszolgáló segédt a rőtös és rövidíru szakmában. Kíratat rendező előnyben. Fényképes ajánlatot kér Spitz Béla, Szatmár. 4029-1

Keresek egy a rőtös és rövidíru szakmában teljes szakképzett segédt ki a magyar, német és román nyelvet beszélő, ajánlatok fizetési igényel — esetleg személyes bemutatkozás — Fuchs Dániel, Medgyes Kérelők. 4064-1

Egy bőr garnitúra (2 fotel és 1 divány) helyszíne miatt olcsón eladó. Értekezhetni Király-utca 30. 4058-1

Ruha- és fehérneműhímzést jutányos áron vállalom. Uránia-palota II. em. 14. ajtó.

Két intelligens, szolid urihölgy lakást kaphat. Cím a kiadóban.

9 drb alig használt ecetképző kád és ecetforgács eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4074-1

Gyakorlott pénztáros kisasszonyt, ki románul beszél, azonnal felvesz Roder-Aruház. 4075-1

Munkavezetésben jártas kefékötősgéd alkalmazást keres. Leveleket »Szorgalmas« jellegére a kiadó továbbít. 4066-1

**Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóblanko** allandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi táj és bocskor ára 65-70 lel. Vagontételeinél 5 százalékos kedvezmény.

#### SÁMSON-BŐRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 8-87, szám.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

**Zsák HAVAS DEZSŐ**  
Timisoara  
**Zsineg**  
1874  
**Ponyva**

### Nevelőnői keresek

aki negyedik elemista leánykamat otthon tanítaná. Zongora, francia és német okvetlen megkivántatik. — Bizonyítványok a fizetési igények megjelölésével Jeremiás Ignácz Nagyilonda címre küldendők. Állás azonnal, esetleg szeptember elején elfoglalható. 4077

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timérhulladékot legmagasabb napi árrban vásárol.  
**Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj** 1310

### Gyapjuipar Részvénytársaság

ajánlja kiváló minőségű szövet, harisnya és mindennemű sport és gyapju kötszövött áruit. 3952-1

### KÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON

Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)  
Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben, Hajjat veszek!  
**PÉTERFI JULISKA**

### Temesvári Műmalom Rt. Moara Mare Timisoreana S. p. A. Timisoara—Temesvár

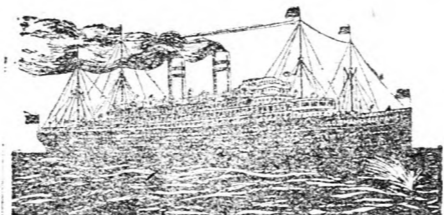
**Napi örlőképesség 32 vagon**

Nagyrománia legnagyobb és legmodernebbül berendezett malma!

### Ottoman America Linie

B ul d'Elisabeta No. 4. Bucuresti

Constanca direct Newyork



Hamburg direct Newyork

#### Fontos értesítés!

Mindazoknak, akik Amerikába szándékoznak utazni, nem kell Bukarestbe menniök s b'abavaló költségeket csinálniök, mert az amerikai konzulátus csakis az utazási irodáktól fogad el utleveleket. A illetők küldjék be tehát hozzánk következő okmányait: Utlevél, születési bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, amelyben az is benfoglaltassék, mióta lakik a községben, amelyből kivándorol, házassági tanusítvány, az amerikai rokonoktól küldött bevándorlási engedély és 4 fénykép (4 cm. széles és 5 cm. hosszú). — Midezen okmányokat átadjuk az amerikai konzulátusnak és 10 napon belül értesítjük a felet, mikor jöjjön Bukarestbe utlevele látiamotoztatására. — Senki se kérjen amerikai rokonaitól hajójegyet, mert 5000— level drágább, mintha itthon vásárolja. Ijjon amerikai rokonainál, deponálja az a szükséges pénzt a Banque Belge pour l'Etranger Newyork, 67, Wall Street, amely átutálja azt bukaresti testvérintézetéhez (Banque Belge pour l'Etranger Bucuresti, Cal. Victoriei) s ez azonnal értesíti a címzettet a pénz megérkezéről. — Bármiféle információval szivesen szolgálunk és kívánatra megküldjük prospektusunkat, amely a lehető legrészletesebb felvilágosításokat nyújtja.

Jegyezze meg jól a címünket: 4045-1

**Ottoman America Linie romániai képviselője**  
Ferd. Hédont mérnök Bucuresti,  
Bvd. Elisabeta No. 4.

### Ernemann-Werke, Dresden

fényképezési gépek és lemezek

### Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin

Aristo-, celloidin-, gáz-fény és bromézüst papírok

### Tip-Top chemische Werke, Wien

fényképezési vegyszerek

### gyári lerakata

### Segesvári és Társai

cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és kicsinyben. Sötétkamara díjtalanul. 1263

### J. NACHT

Soc. în nume colectiv. 4071-1

Központ: Bukarest  
Telefonszám 6—53. Cluj Piața Cuza-Vodă 12. Fiókok: Arad, Wien

Vörösréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok, üstök, pálinkafőzőüstök  
Sárgaréz-lemezek, rudak, csövek, sodronyok  
Angolón 99% tömbökben és rudakban Antimon, Zink, Ólom  
Csapágyfémek 12—80% tiszta bronz tömbökben és rudakban  
Mindennemű feketelemezek 0.25 mm —10 mm., fedéllemezek 65/100.  
Horgonyozott lemezek, zink és fehérlemezek, alumíniumlemezek

Gázcsövek 1/2"-2", ólomcsövek, Mannesmanncsövek  
Vermorel (eredeti francia) permetező  
Asbest tömitések, Carborundum gyártmányok, Bergmannsövek  
Csavarárúk (Brevillier & Urban, Wien) minden méretben  
Transmissióstengelyek, acéllemezek, vasuti szükségleti cikkek, műszaki cikkek, droguák

Cluj, Piața Cuza-Vodă 12. ENGROS Táv.-cím: METALNACHT, Cluj

### Kássa Albert

Gép- és elektrotechnikai műszaki vállalata 1288

Cluj, (Magyar-u.) 99.

Befőttes U hitelesített palackok és poharak, Tábla G függő és fali

### Lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők  
**Ausländer Testvérek**  
Cluj-Kolozsvár, Piața M. Viteazul (v. Széchenyi-ter) 39. Telef. 9-54, En-gros! En-detail!

### GANZ

villamosági részvénytársaság üzemvezetősége

Piața M. Viteazul Széchenyi-ter 41. sz. (Széki-palota.)

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Tízlámpák, ty-lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403.

### „Kanzel“ Florarie - vasizlet

CLUJ — KOLOZSVAR. Piața M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

### Meteor

palagyr Rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű 3457-1

### asbestpaláját

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515

### LEBEDA S. A.

Első romániai villanyerőre berendezett ágy neműgyár.

#### Készítünk:

Paplanokat: vatta, gyapju és pihe töltelékkel, a legolcsóbb kivitelől a legfinomabb kivitelig. Továbbá matracokat, párnákat és mindennemű ágy neműket.

#### Vállalunk:

kórházi, közintézeti, valamint szállodai felszerelések szállítást továbbá mindennemű átalakításokat. Villanyerőre berendezett tollfosztó gépkönnön bármily mennyiségű tollfosztást, tisztítást.

#### Veszünk:

minden mennyiségben lószórt, disznószórt, kecskeszórt, gyapjut és tollat. Mintát ár megjelöléssel (sb Clujt állomás) kérünk küldeni

#### Eladunk:

mindennemű tisztított és szortírozott tollfélélt nagyban és kicsinyben.

#### Eredeti gyári árak!!!

Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.

Üzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

Szerkesztőség, hivatal és ny. Cluj-Kolozsvár, S. L. Póp. — Brassó

Az Uj Kelet te Szerkesztőség... K iadóhivatal... Nyomda... Héber osztály... Z. N. Sz.

V. évfolyan

### Léle

Az ortodox elkövetek egy a józan ész tudja, hova Rosszindulat? metlenkedni a ortodox iroda bizottsága a h helyén, Deseu tui nyáivrende let, mondják mert az iskola ugynevezett alapjaiban bo bizottság lehá érvénytelenre évre engedély gyar nyelvet. usltével át fo nyelvi oktató tudósításunk, az ortodox ir rabbik intéző dent el tudun antiszemitizm és a héber n róluk se tétel nem azért kér menetet, hogy a saját nemz turájú héberre hessen át, ha ajánlják önma dóságot a rom dásra. Nem románság nem akik három é asszimilálódni, jó románok, jó magyarok s jó zsidók, az valóságai ki az ortodox r tól, ki adott r zsidó néptöm hureolja. Ho lyen jögon, m meghatalmazá A legfurát ez az ortodo is akart tudni nem akar tud sem gondolt ket létesítsen lák számára, nemértése tu tett idegenke vissza az e Mindig a köz ismerték el most meg se gek mit határ mányhoz dor közepette az megfedekezne dezzék az ill iskolafentartól hogy ök volta De nagyon j hivatalos or ügyekben ne szabályai a f tány, hogy ök tálcán prezent a román kor amely minc akar s csak szüksége harc ból románna jól tudják, ho illő jutalomb regábeli Sch a zsidóság sz érdemiért, l is primrabbint megtisztelteté kifogástalan l A legnagyobb